

BESZÁMOLÓ

**a Bankszövetség 2014 negyedik negyedévi
tevékenységéről**

Budapest, 2015. február

Tartalomjegyzék

I.	Vezetői összefoglaló	4
II.	Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei.....	7
III.	Vállalati hitelezés.....	8
	A Növekedési Hitelprogram második szakasza	8
	Az EXIM al-munkacsoport tevékenysége	9
IV.	Lakossági hitelezés	9
	A kúriai jogegységi (2014. évi XXXVIII.) törvénnyel kapcsolatos alkotmánybírósági eljárás	9
	Elszámolási törvény: levél a köztársasági elnöknek, állásfoglalás-kérések.....	10
	A forintosítási és a fair bank törvény.....	11
	Az elszámolási törvényhez kapcsolódó MNB rendeletek.....	12
	Egyeztetések, gyakori kérdések a lakossági hitelezés új rendszerét kialakító négy törvénnyel kapcsolatban	12
	Az ügyfél-tájékoztatási és a gyűjtőszámla-hiteles NGM rendeletek véleményezése	13
	A Magatartási Kódex felülvizsgálata.....	14
V.	A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények	14
	A pénz- és tőkepiacot érintő további változások	14
	Egyéb jogszabály-értelmezési, módosítási kérdések	15
VI.	A felügyeleti hatósággal kapcsolatos fejlemények.....	15
	A „rossz bank”-kal kapcsolatos egyeztetések.....	15
	Az MNB fogyasztóvédelmi füzetek véleményezése	16
	Az MNB-adatszolgáltatás bővülése (betéti és számlatermékek)	16
	A belső védelmi vonalokról szóló MNB-ajánlás.....	16
	A szanálási szabályokkal kapcsolatos független értékelők elbíráló bizottsága	17
VII.	Pénzforgalom.....	17
	A bankkártyás fizetések utáni tranzakciós illeték mérséklése	17
	A Magyar Posta új, QR kódos szolgáltatása - Konzultáció új postai sárga csekkes befizetési módról	18
	A Magyar Bankszövetség (MBSZ) Elnöksége által kért halasztás a CLS projekt kapcsán	18
	Banki fellépés az IG1-IG2 projekt halasztása érdekében	19
	A Cafeteria keretében adható lakástámogatás: új ISO jogcímkód az InterGiro2-ben	19
	Az új tízezer forintos bankjegy bevezetése	19
	A kétszeres ingyenes készpénzfelvétel nyilatkozatok nyilvántartása	20
	Bankkártya aktualitások	20

EKB-MNB ajánlás az internetes fizetések biztonságáról	21
A fizetési számlához kapcsolódó reprezentatív szolgáltatások nemzeti listájára vonatkozó EBA Útmutató véleményezése	21
Az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPC) főtitkárának előadása az Új EPC-ről a Bankszövetségben ...	22
Az EPC 2014. decemberi 11-i plenáris ülésének főbb döntései – kapcsolódásai az ERPB munkatervével.....	23
VIII. Adózás, számvitel	24
A befektetési alapok különadója.....	24
Az elszámolási törvénnyel kapcsolatos adókorrekció	24
A DMM mutató céltartalék problémája	24
A könyvvezetésről szóló kormányrendelet módosításának a felmerülése - a nem teljesítő hitelek adatszolgáltatása	25
Kormányhatározat az IFRS áttérésről.....	25
IX. További bankszövetségi fejlemények.....	26
Felkészülés az Európai Money Week programsorozatban való részvételre	26
A képzések standardizálásával kapcsolatos elnökségi döntés	26
A fizikai biztonsági munkacsoport elszámolási folyamattal kapcsolatos fizikai biztonsági kockázatokkal összefüggő tevékenysége	26
Pénzmosási munkacsoport fejlemények.....	27
A KHR munkacsoport 2014 őszi ülése	27
Az e-munkacsoport workshopok.....	27
Adatvédelmi munkacsoport	28
Kommunikáció.....	28
X. MELLÉKLET.....	29
NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET	29
I Globális szabályozás	29
II Európai szabályozás.....	34

I. Vezetői összefoglaló

2014 utolsó negyedévében az előzetes várakozásokkal szemben összességében gyengült a világgazdasági konjunktúra. Az időszakot a súlyosbodó geopolitikai feszültségek, a volatilis pénzügyi piacok, az alacsony világpiaci energia- és nyersanyagárak, valamint a mérsékelt kereslet okozta enyhe inflációs hatások jellemezték. A fejlett országok közül egyedül az Egyesült Államok tudott gyorsuló növekedést felmutatni. Európát eközben egyre inkább fenyegeti egy deflációval kísért, újabb visszaesés kialakulása, amelyet a németországi teljesítmény csökkenése is táplál. A monetáris kondíciókban nem történt jelentős változás. Bár a Fed az amerikai élénkítés hatására október végén lezárta a kötvénycsúszási programját, az ECB és a japán jegybank ugyanebben az időszakban tette közzé likviditást élénkítő lépéseit. A monetáris és növekedési hatások következtében a negyedév során az USA dollár mind az euróval (és az ehhez horgonyzott svájci frankkal), mind a japán jennel szemben erősödésbe kezdett.

A magyar gazdaság külső környezete az Európai Unió gazdaságának gyengélkedéséből, az euró övezettel kapcsolatos bizonytalanságból és az orosz-ukrán geopolitikai feszültségből adódóan összességében nem volt támogató jellegű. A szakértői várakozások szerint a negyedéves növekedés 2,8-3%, mellyel az éves GDP növekedés 3,2-3,4%-os átlagos szintet ér el. A magyar éves növekedés ezzel így is az EU éllovasai közé várható. A külső konjunktúra gyengüléséből fakadó nettó exportpozíció romlást továbbra is a belső kereslet (beruházások, fogyasztás) erősödése kompenzálta. 2014 átlagában negatív, -0,2%-os volt az infláció és a maginfláció is számottevően csökkent (0,8%-ra). Az infláció tartósan alacsony szintje miatt az MNB a negyedév során az előre meghirdetett szinten (2,1%) tartotta az alapkamatot. A magyar gazdaság egyensúlyi mutatói továbbra is kedvezőek. Az államháztartás központi alrendszerének 2014. évi előzetes hiánya 825,7 milliárd forint lett, ami 325,8 milliárd forinttal kevesebb a módosított előirányzatnál. A vártnál jobb hiányszámot jórészt a kamatkidadások érdemi csökkenése okozta. A GDP-arányos államadósságot ugyanakkor 2014-ben is csak minimálisan sikerült mérsékelni. A fizetési mérleg adatai alapján egyértelműen folytatódott a külső egyensúlyi helyzet javulása; a külső finanszírozási kapacitás a 2013. évihez hasonlóan 2014-ben is a GDP 8%-a közelében maradhatott. A kedvező magyar fundamentumok és a nemzetközi folyamatok együttes hatásaként a forint erősödése 2015-ben nem valószínűsíthető.

Az MNB statisztikái szerint 2014 harmadik negyedévében a tranzakciók hatására érdemben bővült a vállalati szektor fennálló hitelállománya. A folyósított hitelek volumene 97 milliárd forinttal haladta meg a törlesztések nagyságát, a bővülés szinte teljes egészében a forinthitelek növekedésének tudható be. A vállalati hitelek tranzakció alapú éves növekedési üteme -2 százalékra mérséklődött, ami az NHP első szakaszában egy évvel korábban megvalósult, nagy volumenű hitelkiáramlás erős bázishatására vezethető vissza. A hitelintézetek háztartási hitelállománya a harmadik negyedévben a folyósítások és törlesztések hatására mintegy 26 milliárd forinttal mérséklődött.

A hitelintézetek tevékenységének a középpontjában a negyedik negyedévben a fogyasztókkal való kapcsolatukat gyökeresen új alapokra helyező négy elemű törvénycsomaggal kapcsolatos feladatok álltak:

1. A jogegységi (2014 évi XXXVIII.) törvény vélelmezte az árfolyamrés és az egyoldalú kamat-, díj-, vagy költségemelések alkalmazásának a tisztességtelenségét. A vélelem megdöntésére a bankok rendkívül szűkre szabott határidők között - a deviza alapú hitelek esetében 2014. augusztus 25-ig - pert indíthattak. A legtöbb érintett intézmény élt ezzel a lehetőséggel, ám az eljárások - néhány jelentéktelen kivételtől eltekintve - a bankok pervesztessége mellett november végéig már másodfokon is lezárultak. A bankok indítványa ellenére az eljáró bírói tanácsok csak néhány esetben

éltek az alkotmánybírói beadvány lehetőségével. E beadványokat kiegészítve a Bankszövetség a törvény alkotmányosságával szembeni érveit részletesen bemutató „amicus curiae” levelet küldött az Alkotmánybíróságnak, illetve háttéranyagot készített a bankok alkotmányjogi panaszbeadványainak a megalapozására. Az Alkotmánybíróság 34/2014.(XI.14.) számú határozatával a bírói kezdeményezéseket teljes egészében elutasította. A kérdésben további bírói beadványok és alkotmányjogi panaszok várnak elbírálásra a forintalapú és a deviza lakossági hitelek esetében az érintett intézmények 2015. január 12-ig élhetnek a bírósági jogorvoslat lehetőségével.

2. Az elszámolási (2014 évi XL.) törvény a jogegységi törvényre épülve határozza meg a hatálya alá tartozó ügyletek elszámolási szabályait. Már a két törvény közötti szoros kapcsolatból is következik, hogy a Magyar Bankszövetség az elszámolási törvényt is az alaptörvénybe ütközőnek tartja, így indokoltan vélte előzetes normakontrollját. Ennek megfelelően levélben kértük a köztársasági elnököt, hogy a jogbiztonság és a kiszámítható jogalkalmazás érdekében ne írja alá a szóban forgó törvényt, de a köztársasági elnök nem élt ezzel a lehetőséggel, így a törvény 2014. október 15-én hatályba lépett. (A Bankszövetség szakértői jelenleg is dolgoznak az elszámolási törvénnyel szembeni, a bankok által legkésőbb április 14-ig benyújtható alkotmányjogi panasz megalapozásán.) Az alkotmányossági felvetések között a szektor számára - következményeit tekintve - a legsúlyosabb problémát azt jelenti, hogy a túlfizetéseket a törvény előtörlesztésként rendeli elszámolni.

Az elszámolási törvény felhatalmazta a Magyar Nemzeti Bankot, hogy rendeletekben szabályozza a fogyasztóval szembeni elszámolás részletszabályait, amire az MNB egy sajátos rendeleti struktúrát alakított ki. Az elszámolási folyamat és módszertan általános eseteit az ügynevezett alaprendeletében szabályozta, míg a speciális eseteket, illetve a felszámolás, végelszámolás miatti adathiány kezelésére szolgáló becslési módszereket két külön rendelet kezeli és a fogyasztók elszámolással kapcsolatos tájékoztatására vonatkozó előírásokat, a szigorú fogyasztóvédelmi szabályokat is külön rendeletbe foglalták. A részletszabályok kialakításában a banki, bankszövetségi szakértők is részt vettek. A kialakult konstruktív légkörben a résztvevők arra törekedtek, hogy - az adott körülmények, törvényi keretek között - a legkisebb nehézséggel végrehajtható, a korrekt elszámolást biztosító szabályok készüljenek, de a választott elszámolási mód megítélésünk szerint nem tette lehetővé a fogyasztók számára egyszerűen megérthető elszámolás kialakítását.

Mindemellett nem hagyható figyelmen kívül, hogy a fogyasztókkal történő elszámolás során a bankszektorban a becslések szerint 900-1000 milliárd forintnyi vesztesége keletkezik. Jórészt az ezzel kapcsolatos értékvesztés/ céltartalék-képzés következménye, hogy a hitelintézetek 2014. I-XI. havi adózás előtti összesített vesztesége megközelítette a 328 milliárd forintot.

3. Az „*egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről*” szóló 2014. évi LXXVII. törvény (forintosítási törvény) az elszámolási kötelezettséggel érintett szerződésekre állapítja meg az új szerződéses feltételeket. A törvény a hatálya alá tartozó hiteleknek a törvény szerinti, adott időpontban rögzített, piaci árfolyamon való átváltására ad lehetőséget (ezáltal elkerüli a bankszektorban okozott további veszteségeket), szabályozza a devizaalapú és a deviza-jelzálogkölcsönök forintra váltásának feltételeit, eljárásrendjét és megszabja azokat a feltételeket, amelyek mellett az adósok kérhetik a forintra váltás mellőzését. Ezen túl meghatározza az új törlesztő részletek fizetésével, a kamatkondíciókkal kapcsolatos szabályokat és a felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket.

4. A „*fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról*” szóló 2014. évi LXXVIII. törvény (fair bank törvény) a hatályba lépést követően, és bizonyos korlátozásokkal a 2004. május 1-jét követően kötött új fogyasztói hitelszerződésekre állapít meg új rendelkezéseket a fogyasztó tájékoztatásával, a szerződés módosításával, a hitelszerződés fogyasztó általi ingyenes felmondásával és az új szerződéses feltételekre való átállással kapcsolatban. A fair bank törvény tartalmazza a fogyasztói szerződésekre vonatkozó egyoldalú szerződésmódosítási szabályokat is, illetve meghatározza a fix illetve a referencia-kamatot tartalmazó hitelek kamat, kamatfelár

változtatására vonatkozó rendelkezéseket. A fair bank törvény számos ponton módosítja, kiegészíti az elszámolási törvényt és hatályon kívül helyezi a Hpt.-ből a párhuzamos rendelkezéseket.

A törvények előkészítését végző Igazságügyi Minisztérium az utóbbi két törvény szövegezése során intenzív egyeztetést folytatott a Bankszövetséggel. Az egyeztetésben részt vevő szakértők annak érdekében próbáltak javaslatokat tenni, hogy a megszülető törvények egyértelműek, a bankok és a fogyasztók számára is érthetőek, és végrehajthatóak legyenek. Az egyeztetési folyamatot ugyanakkor nagymértékben megterhelte a rendelkezésre álló idő rövidsége, valamint a törvények kialakításának sajátos „evolúciója” (a sorban következő törvényjavaslat tartalmának áttekintése során felismert problémákat a korábbi törvények módosítását tartalmazó rendelkezések beépítésével igyekezett kijavítani a jogalkotó). A folyamatosan alakuló, mozgásban lévő jogszabályi keretek a bankok egyébként is igen szoros határidők közé szorított működési és IT felkészülését is lényegesen megnehezítették.

A negyedik negyedév további említésre méltó eseménye, hogy az MNB szakértői és a Bankszövetség magas szintű munkacsoportja megkezdte az úgynevezett „rossz bank”-kal kapcsolatos tárgyalásokat, amelyek célja az érintett rossz hitelfortoliókkal és az eszközközvetítő társaság működésével kapcsolatos részletek egyeztetése.

A globális szabályozó hatóságok lényegében befejezték a pénzügyi válsághoz vezető szabályozási hiányosságok megszüntetésére irányuló munkálatokat. A tőkeszabályozás megerősítésén és a likviditási követelmények előírásán túlmenően, - a szanálási szabályokkal és a teljes veszteségviselő kapacitásra vonatkozó javaslattal - a „too big to fail” probléma kezelése is teljesnek tekinthető. A közeljövőben a Pénzügyi Stabilitási Tanács a szűken vett pénzügyi rendszeren kívül jelentkező kockázatokra (árnyékbanksi tevékenység, derivatív ügyletekkel kapcsolatos implementációs kérdések) összpontosítja figyelmét.

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság az elmúlt negyedévben is beszámolt a világ vezető politikusainak (a G20-aknak) a Bázeli Egyezmények bevezetéséről. Felülvizsgálta a bankokra vonatkozó vállalatirányítási alapelveket, illetve a működési kockázatok egyszerű mérési módszereit. Véglegesítette a hosszú távú likviditást szabályozó nettó stabil finanszírozási mutatót, felfrissítette a rendszerszempontról jelentős globális bankok értékelési módszertanát, valamint kidolgozta az egyszerű, átlátható és összehasonlítható értékpapírosítással szembeni követelményeket.

A választásokat követően, a negyedik negyedévben megkezdte működésüket az Európai Unió testületei, és megfogalmazták az előttük álló ciklus prioritásait. A pénzügyi területen újként jelenik meg a tőkepiaci unió megteremtésére vonatkozó szándék. A gazdasági növekedés tartós fenntartása érdekében kulcsfontosságú a hosszú távú finanszírozás javítása. A szektor törekvései ellenére nem került le a napirendről a kereskedési tevékenység leválasztását célzó szerkezeti reform sem.

Az előzetes terveknek megfelelően 2014. november negyedikén formálisan is megkezdte működését a bankunió; - az átfogó eszköz-értékelés eredményeinek kihirdetését követően - az Európai Központi Bank hivatalosan átvette a monetáris unió korábban szignifikánsnak minősített 120 bankjának (bankcsoportjának) a közvetlen felügyeletét. A bankunió további fontos eseménye volt a bankok direkt feltőkésítését szolgáló pénzügyi instrumentum (fiskális támasz) elfogadása, illetve a nemzeti szanálási alapokhoz és az Egységes Szanálási Alaphoz való hozzájárulás szabályainak a kidolgozása.

II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei

2014 negyedik negyedében az előzetes várakozásokkal ellentétben összességében gyengült a világgazdasági konjunktúra. Ezt az időszakot a súlyosbodó geopolitikai feszültségek, a volatilis pénzügyi piacok, az alacsony világpiaci energia- és nyersanyagárak, valamint a mérsékelt kereslet okozta enyhe inflációs hatások jellemezték. A fejlett országok közül egyedül az Egyesült Államok tudott gyorsuló növekedést felmutatni az év eleji átmeneti visszaesést követően. Eközben Európát egyre inkább fenyegeti egy deflációval kísért, újabb visszaesés kialakulása, amelyet a németországi teljesítmény csökkenése is táplál. Japánban és Kínában komoly monetáris enyhítéssel próbálják stimulálni a gazdaságot, látható hatások nélkül. A további feltörekvő országok, ezen belül elsősorban Brazília és Oroszország növekedése jelentősen visszaesett, az utóbbi esetében az elkövetkező években a recesszió sem kizárt.

A monetáris kondíciókban nem történt jelentős változás. Bár a Fed az amerikai élénkítés hatására október végén lezárta a kötvényvásárlási programját, azonban az ECB és a japán jegybank ugyanebben az időszakban tette közzé likviditást élénkítő lépéseit. A monetáris és növekedési hatások következtében a negyedév során az USA dollár mind az euróval (és az ehhez horgonyzott svájci frankkal), mind a japán jennel szemben erősödsébe kezdett.

A magyar gazdaság külső környezete az Európai Unió gazdaságának gyengélkedéséből, az euró övezettel kapcsolatos bizonytalanságból és az orosz-ukrán geopolitikai feszültségből adódóan összességében nem volt támogató jellegű, ami várhatóan tükröződni fog a negyedik negyedéves növekedési számokban. A szakértői várakozások szerint a negyedéves növekedés 2,8-3%, míg az éves GDP növekedés 3,2-3,4%-os átlagos szintet ér el. Ezzel a magyar éves növekedés az EU átlagosai közé várható. A külső konjunktúra gyengüléséből fakadó nettó exportpozíció romlást továbbra is a belső kereslet erősödése kompenzálta. Ebben - a növekvő bázishatás miatt mérséklődő növekedésük ellenére - még mindig a beruházások játszanak vezető szerepet, támogatva a most lezárult EU büdzsé fejlesztési forrásai lehívásának év végi hajrájával. A belső keresletre ugyanakkor a növekvő reáljövedelmek által támogatott belső fogyasztás bővülése is egyre nagyobb hatást gyakorol, melyet a várakozásokon felül javuló kiskereskedelmi eladás bővülési adatok (5,8%-5,2% október-novemberben) és az import növekedése is alátámasztanak.

Az elmúlt negyedévet negatív inflációs mutatók jellemezték, a maginfláció is számottevően csökkent (0,8%-ra), és inflációs nyomásnak továbbra sincs jele a gazdaságban. 2014 átlagában negatív, -0,2%-os volt az infláció. Az energiahordozók áralakulásából, valamint a visszafogott külső keresleti környezetből adódó lefelé mutató kockázatok miatt a jövő évben is mélyen a jegybank középtávú célsávja (3±0,5%) alatt alakulhat az infláció. Felfelé mutató kockázatot jelenthet ugyanakkor a régióban a geopolitikai feszültségek miatt esetlegesen megugró kockázati felárak árfolyamokra gyakorolt hatása. Az infláció tartósan alacsony szintje miatt az MNB az előre meghirdetett szinten (2,1%) tartotta az alapkamatot a negyedév során.

A magyar gazdaság egyensúlyi mutatói továbbra is kedvezően alakultak. Az államháztartás központi alrendszerének 2014. évi előzetes hiánya 825,7 milliárd forint lett, ami a módosított 1151,5 milliárd forintos előirányzatnál 325,8 milliárd forinttal kevesebb. 2013-ban a hiány 932,8 milliárd forintot tett ki. A vártnál jobb államháztartási hiány számban kiemelkedő szerepe van a kamatkidadások érdemi csökkenésének. A GDP-arányos államadósságot valószínűleg 2014-ben is csak minimálisan sikerült csökkenteni, de az elkövetkező időszakban a gyorsuló gazdasági növekedés és a fegyelmezett költségvetés a számottevőbb mérséklést is elősegítheti. A fizetési mérleg adatai alapján egyértelműen folytatódik a külső egyensúlyi helyzet javulása. Így a külső finanszírozási kapacitás a

2013. évihez hasonlóan 2014-ben is a GDP 8%-a közelében maradhatott. Az európai átlag feletti gazdasági növekedési ütem és a költségvetési fegyelem a negyedik negyedévben továbbra is támaszt adtak a forint árfolyamának, azonban a svájci jegybank január közepi lépései, valamint a tervezett brit és amerikai kamatemelések a forint-gyengülés irányába hathatnak. Így valószínű, hogy a hazai fizetőeszköz árfolyamában még hosszabb ideig nem fog tükröződni a javuló makrogazdasági fundamentumok hatása.

A hitelintézetek mérlegfőösszege a negyedik negyedévben a november végéig terjedő időszakban jelentősen nem változott. A forint az eszközállomány szempontjából fontosabb devizákhoz (CHF, EUR) mérve szeptember végéhez képest mintegy fél-egy százalékot erősödött, azonban a mérlegfőösszeg ennek ellenére növekedett (+0,8%). A nettó hitelállomány az elszámolt értékvesztés csökkenése mellett is mérséklődött, de a csökkenés mértéke nem érte el az 1%-ot. A legjelentősebb változások a likvid eszközök struktúrájában történtek. Az MNB eszköztár változtatás hatására jelentősebben nőttek a jegybanknál elhelyezett folyószámla és betétállományok, illetve a rövid forint állampapírokból átstrukturálás történt a hosszabb forint és deviza állampapírok felé.

A forrás oldalon novemberig a betétállományok 1%-ot némileg meghaladóan növekedtek, melyben legjelentősebb szerepet a vállalati betétek játszottak, mellette a lakossági és egyéb pénzügyi szervezetek betéteinek növekedése említésre méltó. Ugyancsak átlagot meghaladóan növekedett (+4,2%) a saját kibocsátású banki értékpapírok állománya, melyek zöme külföldön történt forgalomba hozatal volt. A lakossági hitelekkel kapcsolatos elszámolások várható veszteségeire a szektor a III. negyedévig megképzett mintegy 620 milliárd forint mellé november végéig további csaknem 80 milliárd forintnyi céltartalékot különített el, aminek következményeként megtörtént a várható nettó veszteségeket megközelítő szintű tartalékok elkülönítése.

A fenti hatások eredőjeként a hitelintézeti szektor nettó hitel/betét mutatója november végéig a 2013 végi 107%-ról 102%-ra csökkent.

Az eredmények alakulását tekintve a negyedik negyedév novemberig terjedő időszakában a céltartalékok képzése mellett a többi eredménytétel az I-III. negyedévi teljesítménynek megfelelően időarányosan teljesült. A fenti hatások eredőjeként a hitelintézetek I-XI. havi adózás előtti összesített vesztesége megközelítette a 328 milliárd forintot; évesített eszközarányos megtérülése (ROA) -1,1%, saját tőkearányos megtérülése (ROE) -11,8% volt.

III. Vállalati hitelezés

Az MNB statisztikái szerint 2014 harmadik negyedévében a tranzakciók hatására érdemben bővült a vállalati szektor fennálló hitelállománya. A folyósított hitelek volumene 97 milliárd forinttal haladta meg a törlesztések nagyságát. A hitelállomány bővülése szinte teljes egészében a forinthitelek növekedésének tudható be. A vállalati hitelek tranzakció alapú éves növekedési üteme -2 százalékra mérséklődött, ami az NHP első szakaszában egy évvel korábban megvalósult, nagy volumenű hitelkiáramlás erős bázishatására vezethető vissza.

A Növekedési Hitelprogram második szakasza

Az MNB statisztikái szerint 2014. december 31-ig a program második szakaszában részt vevő hitelintézetek 584,2 Mrd Ft értékben kötöttek szerződést, amelyből idáig 472,3 Mrd Ft-ot folyósítottak, közel 14 ezer kis- és középvállalkozáshoz kapcsolódóan.

A leszerződött 584,2 Mrd Ft közel 97%-a új hitel. Ezen belül az új beruházási hitelek részesedése 61%, az új forgóeszközhiteleké 27%, míg az EU-s támogatások előfinanszírozására folyósított hiteleké 12%. A II. pillérben (forint- és devizahitel-kiváltás) a meglévő beruházási hitelek kiváltására folyósított hitelek részesedése 76%, míg a meglévő forgóeszközhitelek kiváltására folyósított hiteleké 24%; a II.

pillérben folyósított hitelek közel 76%-a forinthitelek kiváltását, míg 24%-a devizahitelek kiváltását szolgálta. Az I. pillérben létrejött ügyleteken belül az új beruházási hitelek átlagos mérete 23 millió Ft, az új forgóeszközhiteleké 57 millió Ft, míg az EU-s hiteleké 36 millió Ft.

Az EXIM al-munkacsoport tevékenysége

Az év második felében a munkacsoport az Exim Mikrohitel Program (EXIM kártya) keretfeltételeinek kidolgozását tűzte ki célul. Ennek megfelelően elsősorban az EXIM kártyához kapcsolódó termék koncepció, a keretszerződés, az arculati kézikönyv, az értékesítési segédanyag és a folyamatábrák véglegesítésével foglalkozott. Emellett számos egyeztetés volt a 2 éven belüli konstrukció rulírozóvá tételének kapcsán, amelynek folyamányaként a banki észrevételek alapján módosul az erre vonatkozó refinanszírozási keretszerződés. Az Eximbank szakértői a jövő év folyamán bevezetésre kerülő Nemzetközi Versenyképesség-javító Hitelprogramot is bemutatták, amelynek célja a nem exportcélhoz kötött hitelek nyújtása.

A fentiekén túl az al-munkacsoport ülésein az EXIM képviselői rendszeresen beszámolnak az elmúlt időszak – refinanszírozáshoz kötődő – fejleményeiről. Így különösen az időszakban bekövetkezett szervezeti/személyi változásokról, a képviseleti hálózat megnyitásáról, illetve a jövőre vonatkozó tervekről.

IV. Lakossági hitelezés

Az MNB hitelezési folyamatokról készített novemberi jelentése szerint „2014 harmadik negyedében a hitelintézetek háztartási hitelállománya a folyósítások és törlesztések hatására mintegy 26 milliárd forinttal mérséklődött. A hitelállomány csökkenése a devizahitelek folytatódó leépülését tükrözi, miközben a forinthiteleken belül a folyósítások közel 61 milliárd forinttal haladták meg a törlesztéseket. Az új szerződéskötések volumene jelentősen, az előző év azonos időszakában tapasztaltnál képest mintegy 32 százalékkal bővült, és közel 160 milliárd forintot tett ki a negyedév során. A hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján a harmadik negyedévben enyhültek a fogyasztási hitelek feltételei, továbbá előretekintve a következő félfévre a bankok egy szűkebb köre már a lakáscélú hitelek feltételeinek szigorítását jelezte. A felmérés alapján a bankok elsősorban a lakáscélú hitelek iránti kereslet élénküléséről számoltak be, az elkövetkező félfévre pedig további keresletnövekedést várnak mind a fogyasztási mind pedig a lakáscélú hitelek esetében. Az új háztartási hitelek teljes hitelköltsége összességében tovább mérséklődött a harmadik negyedév során, emellett az új kibocsátású jelzáloghitelek kamatfelára is csökkent. Utóbbi régiós összehasonlításban azonban még magasnak mondható.”

A kúriai jogegységi (2014. évi XXXVIII.) törvénnyel kapcsolatos alkotmánybírósi eljárás

Az egyes devizaalapú hitelszerződések tisztességtelensége vélelmének a megdöntésére indított perekben a bankok általában indítványozták, hogy az eljáró bíró éljen az alkotmányjogi beadvány lehetőségével, ami néhány esetben meg is történt, így bírói kezdeményezésre több egyedi normakontroll eljárás indult az AB előtt. Az elsőként beadott bírósi AB beadvány kapcsán az MBSZ a bankszektor érveit részletesen leíró, úgynevezett amicus curiae levelet juttatott el az Alkotmánybíróshoz, amelyet az igazságügyi miniszter szakvéleményével együtt közzétettek az AB honlapján.

A bankok arra készültek, hogy a devizaalapú kölcsönszerződések általános szerződési feltételeinek tisztességességét elbíráló másodfokú jogerős elutasító bírói ítéletek kézhezvételét követően

nyújtanak be alkotmányjogi panaszt. Fontosnak tartottuk, hogy olyan alkotmányossági panasz is eljusson az AB-hoz, egy vagy több pénzügyi intézmény részéről, amely a bírói indítványokban nem tárgyalt problémákra is kitér. Ennek érdekében - tekintélyes alkotmányjogászok közreműködésével - elkészítettünk egy beadványtervezetet, amelyet több pénzügyi intézmény is hasznosított az alkotmányjogi panasza elkészítésénél. A tervezetben **a tisztességes eljárás**hoz való alapjog sérelmére alapoztuk a bankok érintettségét. A törvény egyes rendelkezéseinek alkotmányellenességét pedig **a visszamenőleges hatály tilalmával, a tisztességes eljárás jogát sértő eljárási szabályokkal, az árfolyamrés esetében pedig a tulajdonjog sérelmével** indokoltuk.

Az Alkotmánybíróság 34/2014.(XI.14.) számú határozatával döntött a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma bírójának beadványa tárgyában, két másik ügyet is egyesítve a beadványhoz. Az AB a bírói kezdeményezéseket teljes egészében elutasította, 3 alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és négy alkotmánybírói különvéleménnyel. Jelenleg számos bírói beadvány és pénzügyi intézmény részéről benyújtott alkotmányjogi panasz vár még elbírálásra.

Elszámolási törvény: levél a köztársasági elnökhöz, állásfoglalás-kérések

A Bankszövetség levélben fordult a köztársasági elnökhöz, hogy „*a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről*” szóló törvényt (a továbbiakban elszámolási törvény) ne írja alá.

Az elszámolási törvény szorosan összefügg a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. év XXXVIII. törvénnyel (a továbbiakban jogegységi törvény). Az elszámolási törvény a jogegységi törvényben meghatározott szerződéses rendelkezések esetleges érvénytelensége alapján felmerülő elszámolás kérdéseit szabályozza, de érdemben módosította is a mintegy két és fél hónappal korábban elfogadott jogegységi törvényt, noha az annak alapján folyamatban lévő peres eljárások még nem fejeződtek be. Az elszámolási törvény végrehajtási jellegű jogszabály, hatályban léte, alkalmazása a jogegységi törvény nélkül elképzelhetetlen. A köztársasági elnökhöz írt levélben felhívtuk a figyelmet az - álláspontunk szerint - alkotmányellenes, több beadvánnyal is kifogásolt jogegységi törvény végrehajtását szolgáló elszámolási törvény elfogadásából adódó problémákra. Az elszámolási törvény a vélelmezhetően alaptörvény-ellenes jogegységi törvény végrehajtását szolgálja, így az alaptörvénybe ütköző helyzetet tovább nehezítené, ha kihirdetésre kerülne azon törvény alkotmányosságának elbírálása előtt, amelynek a végrehajtására vonatkozik. Emellett az elszámolási törvény számos, a jogegységi törvénytől független alkotmányossági hibában is szenved, amelyek miatt indokolt az alkotmányossági normakontroll. A részletes szakmai érveinket külön mellékletben küldtük meg, kérve a köztársasági elnököt, hogy a jogbiztonság és a kiszámítható jogalkalmazás érdekében éljen az alkotmányos jogával és kérjen előzetes normakontrollt az Alkotmánybíróságtól. Mint közismert, erre nem került sor; a 2014. évi XL. törvény 2014. október 15-én hatályba lépett.

Az elszámolási törvény megjelenését követően számos állásfoglalást igénylő felvetéssel kerestük meg az azt előkészítő Igazságügyi Minisztériumot. Részben ennek következtében az elszámolási törvény is módosításra került a fogyasztóknak nyújtott hitelekkel érintő négyelemű csomag egyik további törvényében (2014. évi LXXVIII. törvény a fogyasztóknak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról).

A forintosítási és a fair bank törvény

Az előkészítést végző Igazságügyi Minisztérium mindkét törvény előkészítésében intenzív egyeztetést folytatott a Bankszövetséggel. Az egyeztetésben részt vevő szakértők annak érdekében próbáltak javaslatokat tenni, hogy a megszülető törvények egyértelműek, a bankok és a fogyasztók számára is érthetőek, és végrehajthatóak legyenek.

Az „*egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről*” szóló 2014. évi LXXVII. törvény (forintosítási törvény) az elszámolási kötelezettséggel érintett szerződésekre állapítja meg az új szerződéses feltételeket. A törvény hatálya nem terjed ki a hitelkártyához, fizetési számlához kapcsolódó hitelszerződésre, az állami kamattámogatással nyújtott hitelekre és a korábbi szerződések hatályához kapcsolódóan a 2004. május 1-jét megelőzően kötött szerződésekre sem. A törvény a hatálya alá tartozó hiteleknek a törvény szerinti, adott időpontban rögzített, piaci árfolyamon való átváltására ad lehetőséget (ezáltal elkerüli a bankszektorban okozott további veszteségeket), szabályozza a devizaalapú és a deviza-jelzálogkölcsönök forintra váltásának feltételeit, eljárásrendjét és megszabja azokat a feltételeket, amelyek mellett az adósok kérhetik a forintra váltás mellőzését. Ezen túl meghatározza az új törlesztő részletek fizetésével, a kamatkondíciókkal kapcsolatos szabályokat és a felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket.

A „*fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról*” szóló 2014. évi LXXVIII. törvény (fair bank törvény) a hatályba lépést követően, és bizonyos korlátozásokkal a 2004. május 1-jét követően kötött új fogyasztói hitelszerződésekre állapít meg új rendelkezéseket a fogyasztó tájékoztatásával, a szerződés módosításával, a hitelszerződés fogyasztó általi ingyenes felmondásával és az új szerződéses feltételekre való átállással kapcsolatban. A fair bank törvény tartalmazza a fogyasztói szerződésekre vonatkozó egyoldalú szerződésmódosítási szabályokat, így a Hpt.-ben csak a nem fogyasztói szerződések egyoldalú módosítására maradt néhány rendelkezés. A fogyasztó számára hátrányosan csak a hitelkamat, kamatfelár, költség és díj módosítható egyoldalúan a szerződésben megállapított feltételek szerint.

A 3 évnél rövidebb futamidejű hitelek közül a fix kamatozásúaknál a futamidő alatt nem lehet kamatot emelni. A referencia-kamatlábhoz kötött hitelek esetében a referencia-kamatszint automatikusan változik, ami nem egyoldalú szerződésmódosítás. Viszont a kamat másik eleme a kamatfelár a futamidő alatt végig változatlan.

A 3 évnél hosszabb futamidejű hitelek esetében kétféle változó kamatozás lesz: referencia-kamatlábhoz kötött hitel és változó kamatozású, legalább 3 éves kamatperiódusokban rögzített hitel. A referencia-kamatlábhoz kötött hitel esetében a referencia-kamat változásától függően változik a kamat, a kamatfelár azonban vagy a teljes futamidőre, vagy 3 legalább éves kamatperiódusokban változatlan. Emellett legalább 3 éves kamatperiódusban rögzített hitelkammattal is lehet változó kamatozású hitelt nyújtani. Ehhez a hitelnyújtónak egy kamatváltoztatási mutatót kell alkalmazni, melyet az MNB-vel jóvá kell hagyatni. Az elfogadott mutatókat az MNB a honlapján nyilvánosságra hozza. Egy szerződésben csak egyféle kamatváltoztatási mutatót, kamatfelár-változtatási mutatót vagy referencia-kamatlábát lehet alkalmazni. A kamatfeltételek módosítása esetén a fogyasztót előzetesen tájékoztatni kell. Hátrányos változás esetén a fogyasztó a szerződés költség- és díjmentes felmondására jogosult. A törvény a felmondás során követendő szabályokat is tartalmazza. A hitelezők kötelesek az Általános Szerződési Feltételeiket a törvényi rendelkezéseknek megfelelően 2015. február 1-jéig módosítani.

A fair bank törvény számos ponton módosítja, kiegészíti az elszámolási törvényt és hatályon kívül helyezi a Hpt.-ből a párhuzamos rendelkezéseket.

Az elszámolási törvényhez kapcsolódó MNB rendeletek

Az MNB elszámolási törvényhez kapcsolódó rendeletalkotási munkáját a szeptember 15-ére összehívott, széles banki kört érintő szakértői tájékoztatással kezdte. A tájékoztatón az MNB a tőke-előtörlesztéses módszer mellett további két, matematikailag ekvivalens számítási képletet vázolt fel az elszámolások kezelésére. A képletekkel kapcsolatban a hatékony munka érdekében egy szűkített banki szakértői körrel folytatott egyeztetéseket. Az egyeztetések során hamar kiderült, hogy az MNB kiegészítő képletei (II. és III. számú elszámolási módszertanok) nem képesek kezelni a késedelemmel érintett, az árfolyamgát alá bejelentkezett, valamint a kedvezményrel érintett hitelügyleteket. Ennek megfelelően az I. módszertan számítási képleteinek a részletes kidolgozása alkotta a konzultációk lényegi részét.

Az MNB egy sajátos rendeleti struktúrát alkotott a téma kezelésére. Az úgynevezett alaprendeletében szabályozta az elszámolási folyamat és módszertan általános eseteit. Ez viszonylag gyorsan elkészült és november elején ki is bocsájtották (42/2014.(XI.7.) MNB rendelet). A jogalkotó az elszámolási folyamatban nehézséget okozó kérdéseket két további rendeletben szabályozta. Ezek egyike a fent említett speciális eseteket (54/2014.(XII.10.) MNB rendelet), másika a felszámolás, végelszámolás miatti adathiány kezelésére szolgáló becslési módszereket (55/2014.(XII.10.) MNB rendelet) tartalmazza. A fogyasztók elszámolással kapcsolatos tájékoztatására vonatkozó előírásokat, a szigorú fogyasztóvédelmi szabályokat pedig egy harmadik rendeletbe (58/2014.(XII.17.) MNB rendelet) foglalták. A téma bonyolultságára jellemző, hogy már december 10-én szükségessé vált az alaprendeletet módosítása (53/2014.(XII.10.) MNB rendelet).

Az elszámolási módszertan és a tájékoztatási rendelet kialakítása és kodifikálása során az MNB és a Bankszövetség szakértői között konstruktív egyeztetés folyt. A résztvevők arra törekedtek, hogy - az adott körülmények, törvényi keretek között - a legkisebb nehézséggel végrehajtható, a korrekt elszámolást biztosító szabályok készüljenek, de a választott elszámolási mód megítélésünk szerint nem tette lehetővé a fogyasztók számára egyszerűen megérthető elszámolás kialakítását.

Egyeztetések, gyakori kérdések a lakossági hitelezés új rendszerét kialakító négy törvénnyel kapcsolatban

Az elszámolási, a forintosítási, a fair banki szabályokra történő átállási folyamatoknak az összetettsége; a törvényjavaslatok parlamenti benyújtás előtti egyeztetéséhez és alapos kimunkálásához rendelkezésre álló idő rövidege; a törvények kialakításának sajátos „evolúciója” (a sorban következő törvényjavaslat tartalmának áttekintése során felismert problémákat a korábbi törvények módosítását tartalmazó rendelkezések beépítésével igyekezett kijavítani a jogalkotó); és a rendkívül rövid parlamenti szakaszok - amelyek során a bankszektor számára követhetetlen módon kerültek be az egyeztetéseken konszenzusos rendelkezéseket módosító javaslatok - következtében az őszi jogalkotás során folyamatosan jogértelmezési problémákkal szembesült a szektor. A folyamatosan alakuló, mozgásban lévő jogszabályi keretek a bankok egyébként is igen szoros határidők közé szorított működési és IT felkészülését is lényegesen megnehezítették.

A jogértelmezési problémákat több szinten, a törvényjavaslatokkal, rendeletekkel kapcsolatos egyeztetések során vetettük fel a törvényjavaslatok kidolgozásáért felelős Igazságügyi Minisztériumnak, valamint az egyes végrehajtási rendeletekért felelős Nemzetgazdasági Minisztériumnak és Magyar Nemzeti Banknak.

A forintosítási törvény november 25-i parlamenti jóváhagyását követően teljes körűen ismertté vált a törvények hatálya alá tartozó szerződésekre vonatkozó szabályrendszer, beleértve az addigra részletesen egyeztetett MNB rendelet tervezeteket. A teljes szabályrendszer jogértelmezési kérdéseinek a tisztázására november 27-ére az érintett tagjaink részére konzultációt szerveztünk,

amelyre meghívtuk az IM és az MNB képviselőit, akik részlegesen érintették az előzetesen összegyűjtött kérdéseket. A konzultációt követően tovább (több mint 140-re) bővült a banki kérdések köre, amelyeket utólag megküldtük az IM és az MNB konzultáción részt vevő képviselőinek. A kérdések egyebek mellett az alábbi fontosabb témakörök értelmezési, végrehajtási problémáit feszegették:

- a tisztességes kamat mértéke, a visszaállításának időpontja, menete a forintosítási szabályokra is figyelemmel,
- elszámolási szabályok, amennyiben tisztességtelen feltétel nem került alkalmazásra,
- elszámolási szabályok alkalmazásának specialitásai: devizanemváltás kezelése az elszámolási modellben, harmadik fél által (biztosító, állam) történő teljesítés, követeléskezelőkkel történő elszámolás, készpénzforgalom erre alkalmas bankfiókok hiányában, külföldi címzettek kezelése, a bankok saját adósmentő programjainak a kezelése,
- új kamat, díj és költség szabályok alkalmazása, különösen: kamat-, kamatfelárperiódusok, referencia kamatok kezdő időpontjai, egyes oklistában szereplő okok alapján változtatható kamatok besorolása (fix, vagy változó), eredetileg számítható kamatfelár fogalma, forintosítás eredményeként beállítandó kamatok, fair banki szabályok alapján alkalmazható díjak,
- az elszámolás/forintosítás lebonyolítása, ahol a módosítás hatálya és az elszámolás aktusa között több hónap telik el (tényleges deviza- és forintszerződések),
- a forintosítási tv. 12.§-ában foglalt esetekben a teljes folyamat lebonyolításának problémája,
- az árfolyamgátban lévő szerződések kezelésének specialitásai,
- szabályok a 2014. XL. tv. hatályán kívül eső szerződésekre.

A kérdések összegyűjtését és konszolidálását követően december 1-én az IM-mel folytattunk magas szintű egyeztetést egyes fontosabb értelmezési kérdésekben, amelyről emlékeztetőt készítettünk és megküldtük az IM-nek felülvizsgálatra. Ezt követően a fennmaradó és az időközben felmerült fontos kérdésekkel december 16-án megkerestük az IM-et. Mindkét anyagra január második hetében kaptunk választ az IM-től. A törvények egyes rendelkezéseinek értelmezése ugyanakkor még nem zárult le, számos kérdésben további egyeztetésre lesz szükség.

Az ügyfél-tájékoztatási és a gyűjtőszámla-hiteles NGM rendeletek véleményezése

A fair bankról szóló törvény, illetve a forintosítási törvény a Nemzetgazdasági Minisztériumot hatalmazta fel, hogy rendeletben írja elő az ügyfél-tájékoztatás és a gyűjtőszámla-hitel futamideje megállapításának részletes szabályait. Az NGM lehetővé tette, hogy mindkét rendelet tervezetét véleményezze a Bankszövetség.

Az ügyfél-tájékoztatási rendelet a törvényi előírásokon felül részletes eligazítással szolgál arról, hogy a hitelező mely szóbeli és írásbeli többletinformációkkal segítse a döntés előtt álló ügyfelet:

- a választott hitel részletes paramétereinek ismertetésétől,
- a referencia kamatok működésén át,
- a fizetési nehézségek esetén tanúsítandó célszerű eljárásig,
- továbbá táblázatos formában is meg kell világítani, hogy adott hiteltípusoknál a kamatváltozások miként érinthetik a törlesztő részleteket.

Véleményünkben eligazítást kértünk a szóbeli tájékoztatás megtörténének igazolási módjáról, valamint tisztázni javasoltuk a táblázatban használt jövedelemérték statisztikai alátámasztottságának kérdését. A végleges rendelet mindkét felvetésünkre megfelelő választ adott.

A gyűjtőszámla-hitel futamidejéről szóló tervezetre adott véleményünkben keveselltük a tervezetben megadott feltételeket ahhoz, hogy megfelelő futamidő számítással élhessen a hitelező, valamint

jeleztük, hogy a törvényben meghatározott, alacsony törlesztő részlet kezelhetetlenül hosszú futamidőt eredményez.

A végleges rendelet egyik felvetésünkre sem reagált, ami utólagos kiigazítást tesz majd szükségessé.

A Magatartási Kódex felülvizsgálata

A lakossági hitelezés során követendő tisztességes eljárás szabályait tartalmazó Magatartási Kódex számos rendelkezését - így különösen az egyoldalú szerződésmódosítás szabályait tartalmazó III. fejezetet - 2010 óta sorozatosan felülírták a jogszabályok. A pénzügyi fogyasztók védelmére megalkotott fair bank törvény e folyamat betetőzéseként teljesen új alapokra (oklista helyett mutatószámok alkalmazása) helyezi ezt a kérdéskört. Mivel a Magatartási Kódex legfontosabb rendelkezései e szerint 2015 februárjától (ekkortól kell hatályba léptetni a fair bank törvény szerint átdolgozott új Általános Szerződési Feltételeket) betarthatatlanná válnak, így szükségessé vált hatályon kívül helyezésük. Az NGM-mel és az MNB-vel¹ folytatott konzultációt követően az az álláspont alakult ki, hogy - a Kódexben lévő fogyasztóvédelmi rendelkezésekre tekintettel - a jogszabály által felülírt rendelkezések kiiktatásával aktualizált Magatartási Kódex 2015 végéig maradjon hatályban.

Az Elnökség ennek megfelelő döntéséről az összes érintett tagintézményünket értesítettük. Az Aktualizált Magatartási Kódex január 27-én megjelent az MNB honlapján.

V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények

A pénz- és tőkepiacot érintő további változások

Az év végén került elfogadásra egy újabb pénzügyi tárgyú „salátatörvény”, amely egyebek mellett az új betétbiztosítási direktíva átültetését célozta. Újdonság az eddigiekhez képest, hogy az alacsonyabb költségvetésből gazdálkodó kisebb önkormányzatok betétei is OBA-védettek lesznek, továbbá az is, hogy bizonyos kivételezett jogcímenek elhelyezett, és ilyenként megjelölt betétek – például lakáseladásból származó bevétel, biztosítási összeg, bűncselekmény miatti kártérítés - 100 ezer helyett 150 ezer eurós összeghatárig biztosítottak. A biztosított betétek körének ekképp történő kibővítése, illetve a biztosítási összeghatár megemelése önmagában nem kifogásolható, az azonban igen, hogy ezek a betétek nem számítanak be a díjfizetés alapjába, azaz ezek után nem kell OBA-díjat fizetni, ami ellentétes a biztosítási logikával. Ily módon egy újabb aránytalanság került az OBA jelentette közös betétvédelmi rendszerbe, hiszen például egy önkormányzat számlavezető hitelintézetének fizetéseképtelenségét adott esetben annak ellenére az OBA közös pénzalapjából kell állni, hogy oda az adott betét után a számlavezető hitelintézet nem teljesített díjbefizetést.

A törvénycsomag még számos tőkepiaci tárgyú - központi elszámolás, óvadék, stb. -, továbbá a szövetkezeti integrációval, illetve a szanálással kapcsolatos pontosító módosításokat tartalmazott. Itt jegyezzük meg, hogy 2015 márciusában újabb pénzügyi salátatörvény várható - amihez már bekérte az NGM a javaslatokat.

Ismereteink szerint ebben az évben sor kerülhet az új Ptk. alkalmazási tapasztalatainak áttekintésére és az adott esetben szükséges módosítások végrehajtására is.

¹ 2009-ben a pénzügyi szabályozásért felelős Pénzügyminisztérium és a felügyeleti hatóság részt vett a Kódex tartalmának a kialakításában.

Egyéb jogszabály-értelmezési, módosítási kérdések

A Nemzetgazdasági Minisztérium elkészítette a „szanálási eszközök alkalmazásakor felmerülő, elszámolható költségekről” szóló kormányrendelet tervezetét, amelynek véleményezésére az MBSZ is lehetőséget kapott. A kormányrendelet „a pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről” szóló 2014. évi XXXVII. törvény (szanálási törvény) 35.§-a, és a felhatalmazó rendelkezést tartalmazó 145.§ (1) bekezdés keretei között határozhatja meg a szanálási eszközök alkalmazásakor felmerülő, elszámolható költségek körét. Azt javasoltuk, hogy a kormányrendelet tartalmazzon olyan korlátozásokat a szanálási eljárás költségei tekintetében, amelyek csak az ésszerűen szükséges és indokolt költségek megtérítésének követelését tennék lehetővé. Ennek érdekében részletes javaslatokat tettünk, de ezek végül nem kerültek be a „szanálási eszközök alkalmazásakor felmerülő, elszámolható költségekről” szóló 363/2014. (XII. 30.) kormányrendeletbe.

Állásfoglalást kértünk az Igazságügyi Minisztériumtól abban a kérdésben, hogy a hitelintézetek által az Új Polgári Törvénykönyv rendelkezéseinek megfelelően kötött hitelszerződések biztosíthatók-e érvényesen a régi Ptk. szabályai szerint kötött keretbiztosítéki zálogjogi szerződés keretein belül. Ezen kívül javaslatot tettünk a betéten történő óvadékalapítás lehetővé tételére. Várható, hogy a felvetéseinkre 2015-ben születik megoldás.

VI. A felügyeleti hatósággal kapcsolatos fejlemények

A „rossz bank”-kal kapcsolatos egyeztetések

Az MNB a 2014. májusi stabilitási jelentésében tett említést először - a vállalati portfóliótisztítást elősegítő szabályozói intézkedései között - a rossz hiteleket átvevő, úgynevezett „rossz bank” felállításáról. A jegybank a sajtón keresztül hamarosan közzétette, hogy erre a célra a tulajdonában lévő eszközközkezelő társaságot kíván létrehozni az augusztus- szeptemberi időszakban.

Az MNB vezetői a további megnyilatkozásaikban és publikációikban kifejtették, hogy az eszközközkezelő társaság célja a bankoknál lévő problémás, nem (stabilan) teljesítő kereskedelmi ingatlan-hitelportfóliók leépítése, megszabadítva ezzel a bankrendszert rosszul teljesítő eszközeitől. Hangsúlyozták, hogy a nem teljesítő kereskedelmi ingatlanhitelek számítanak a legfőbb olyan banki eszközöknek, amelyek gyengítik a bankok egészséges hitelezését és emiatt a monetáris politika hatékonyságát. A fenti cél érdekében létrehozott gazdasági társaságot az MNB egy olyan monetáris politikai eszköznek tekinti, mely előretételezve, a hitelkínálati korlátok oldásával javíthatja a hitelcsatorna hatékonyságát és így a monetáris transzmissziós mechanizmust. A transzmisszió javításával az új monetáris politikai eszköz támogatja az inflációs cél elérését.

Az MNB illetékes alelnöke a nyár végén felvette a kapcsolatot a Bankszövetséggel az érintett rossz hitelporfólióval és az eszközközkezelő társaság működésével kapcsolatos részletek egyeztetése céljából. A Bankszövetség Elnöksége 2014. szeptember 19-i rendkívüli ülésén úgy határozott, hogy a témában szükséges egyeztetésekre magas szintű munkacsoportot alakít.

Az MNB fenti célból alapított társasága, a MARK Magyar Reorganizációs és Követeléskezelő Zrt. az eredetileg bejelentetthez képest némi késedelemmel, november elején került megalapításra. A Bankszövetség magas szintű munkacsoportja és az MNB illetékesei, valamint a MARK Zrt. vezetői és szakértői között ezt követően indultak el az egyeztetések.

Az MNB és a MARK Zrt. több hónapos előkészítő projektmunka eredményeként a Zrt. feladatkörével és működésével összefüggésben az alábbi elképzeléseket tárta a Bankszövetség képviselői elé:

- A követelések / eszközök átvételére piaci alapon, egyenlő rangú felek közötti üzleti döntések eredményén alapuló megoldásokat kívánnak kidolgozni.
- Pontos meghatározásra kerül, milyen banki követelések, eszközök lesznek alkalmasak arra, hogy a MARK Zrt. követelésengedményezés, eszközvásárlás útján átvegye a hitelintézetektől. Várhatóan csak magyarországi ingatlan, illetve annak fedezete mellett nyújtott hitel kerülhet átvételre a Zrt. által.
- Az átvétel lebonyolítására két módon kerülhet sor (ún. gyorsított eljárással és egy normál ütemezéssel), melynek részletei kidolgozandók.
- Amennyiben az ingatlancélú hitel egy a bankcsoport által nyújtott nagyobb szolgáltatási csomag része, az előzetes elképzelések szerint az egyéb nyújtott termékek (pl. garanciák) és szolgáltatások (pl. számlavezetés) tekintetében nem jelent változást a követelés átruházása. Ennek részletei tisztázandók.
- A program kidolgozása során figyelemmel kell lenni az EU intézmények által meghatározott követelményekre is.

Az MNB és a MARK Zrt., illetve a Bankszövetség képviselői a részletek kidolgozására közös szakértői szintű munkacsoport létrehozásában állapodtak meg. A szakértői csoport 2015 januárjának második hetében kezdte meg a munkáját.

Az MNB fogyasztóvédelmi füzetek véleményezése

Az előre elhatározott menetrendnek megfelelően folytatja az MNB a fogyasztóvédelmi füzetek megjelentetését, amelyek tervezetét rendszeresen véleményezzük. Azokban a témákban, ahol rövid időn belül jogszabályváltozás várható, azt javasoljuk, hogy egyelőre csak elektronikusan jelentessék meg az adott füzetet – így megelőzve azt, hogy elavult tartalmú nyomtatványok legyenek forgalomban. Az elmúlt negyedévben a fogyasztási hitelről, a kétszeres ingyenes készpénzfelvételről, a hitelszerződés felmondása körüli teendőkről, a befektetési döntéssel kapcsolatos tudnivalókról, a bankkártya, illetve a hitelkártya használatának kockázatairól, továbbá a bankszámlaválasztásról szóló tájékoztató füzetéről adtunk véleményt.

Az MNB-adatszolgáltatás bővülése (betéti és számlatermékek)

Az MNB az 51/2014. (XII. 9.) sz. rendelete alapján adatokat gyűjt a betéti és számlatermékekről. Az adatgyűjtés célja az MNB pénzforgalmi elemzési tevékenységének és a pénzforgalmi árazással kapcsolatos monitoring tevékenységének a támogatása, de ugyanezen adatokból (azok egy részéből) töltik fel az MNB a honlapján közzétett, a fogyasztókat a számukra legmegfelelőbb termékek kiválasztásában segítő számla- és betétválasztó kalkulátorokat is.

2015-től a számla- és betéti bankkártya termékekre vonatkozó adatgyűjtések módosulnak, s a gyűjtött adatok köre is kibővül. A 2015. január 1-jétől életbe lépő változásokról december közepén tartott konzultációt az MNB, így az azokra történő felkészülés az idő rövidege miatt nagy kihívást jelentett a bankoknak.

A belső védelmi vonalról szóló MNB-ajánlás

Az MNB frissítette a korábban a PSZÁF által a témában kiadott ajánlást. Az ajánlás tervezetéről a Compliance Munkacsoport szakértőivel személyes konzultációt kértünk az MNB illetékeseitől annak

érdekében, hogy egyértelmű és világos instrukciót kapjunk néhány alapvető kérdésben, így arról, hogy milyen elvárások vannak e funkciónak a bank szervezeti struktúrájában való elhelyezését illetően, mely más funkciókkal (pl. adatvédelmi felelős) történő összevonása megengedett vagy kerülendő. Az alapvető problémát az okozza, hogy míg a befektetési szolgáltatások tekintetében ez a funkció törvényi szinten is megjelenik, addig a pénzügyi szolgáltatások tekintetében nem. Ezért is van különös jelentősége az MNB-ajánlásnak, de hosszabb távon itt is a compliance törvényi szintű definiálása, összeférhetetlenségi és szervezeti szabályainak a rögzítése lenne kívánatos.

A szanálási szabályokkal kapcsolatos független értékelők elbíráló bizottsága

A 2014 évi XXXVII. (szanálási) törvény alapján az MNB a szanálási intézkedés elemeként gondoskodik az érintett intézmény eszközeinek és forrásainak megbízható és valós független értékeléséről, amelyet jogszabályban meghatározott, szakmai és összeférhetlenségi követelményeknek megfelelő személynek kell elvégeznie. A független értékelőkről az MNB nyilvántartást vezet, és a nyilvántartásba vételhez nyilvános pályázatot hirdet, amelyre érkezett pályázati anyagokat egy erre létrehozott bizottság bírálja el és dönt az értékelők nyilvántartásba vételéről.

Az MNB októberben a törvényben meghatározott legnagyobb számú, 7 fős bizottságot állított fel, melybe meghívta a Bankszövetség és a Befektetési Szolgáltatók Szövetségének egy-egy képviselőit is. A bizottság november 11-i első ülésén kialakította ügyrendjét, elnökévé választotta az MNB Szanálási és reorganizációs főosztályának vezetőjét, valamint elbírálta az októberben beérkezett 9 természetes és 25 jogi személy pályázati anyagát. Tekintettel arra, hogy maradéktalanul egyik pályázati anyag sem felelt meg a törvény és a pályázati kiírás feltételeinek, ezért december folyamán hiánypótlási eljárásra került sor. Az értékelők nyilvántartásba vételéről a tervek szerint januárban döntenek.

VII. Pénzforgalom

A bankkártyás fizetések utáni tranzakciós illeték mérséklése

A banki közösség már régóta szorgalmazta, hogy csökkentsék a bankkártyás fizetések után fizetendő tranzakciós illetéket, mert az károsan befolyásolja e korszerű fizetési mód használatát. A szakma számára is váratlanul, egyeztetés nélkül került a törvényhozás elé az a javaslat, amely - valószínűleg illetékcsökkenést eredményezve - az ugyanazon bankkártyával történt adott évi fizetéseket tekinti adóalapnak. Az új szabályozás szerint egy kártya után évi egyszeri 800 forintos, míg érintős kártya esetén 500 forintos tranzakciós illetéket kell megfizetni.

A törvénytervezet országgyűlési honlapon való megjelenését követően a Bankszövetség felvette a kapcsolatot a felelős tárcával (NGM), és lehetőséget kapott a pontosításra. A bankkártya-, az adó- és a pénzforgalmi munkacsoportok vezetése az alábbiak tekintetében javasolt módosításokat:

- az „ugyanazon kártya” értelmezése (pl. a lejárt helyett kibocsátott új kártya, az elveszett helyett átadott új kártya, illetve a nem érintős helyett kibocsátott új, érintős kártya adózás szempontjából ugyanazon kártyáknak minősüljön),
- ha csak 1 tranzakciót is végeztek egy érintős kártyával, akkor már csak az alacsonyabb illeték sújtsa,
- ha egyáltalán nem használták az adott kártyát, akkor az ne legyen illetékköteles.

Javaslataink csak részben kerültek figyelembe vételre, de a tárca ígéretet tett, hogy a kellően nem tisztázott kérdésekben állásfoglalás kiadással igyekszik egyértelmű helyzetet teremteni.

A Magyar Posta új, QR kódos szolgáltatása - Konzultáció új postai sárga csekkes befizetési módról

A pénzforgalmi munkacsoport ülésén több banki szakértő jelezte, hogy a Magyar Posta (MP) rendkívül rövid határidővel módosítani kívánja Általános Szerződési Feltételeit (ÁSZF) egy olyan témakörben (QR kódos bankkártyás fizetés), amely a bankokat is nagymértékben érinti. Az MP tervei szerint a „sárga és fehér csekkeken” lévő QR kód alapján, egy postai applikáció mobiltelefonra letöltése révén bárki kártyás fizetéssel, távolról rendezheti a csekken előírt fizetési kötelezettségét. Tagbankjai felkérésére a Bankszövetség rövid úton konzultációt szervezett az MP és a banki szakértők számára. A konzultáción az MP részéről elhangzott, hogy:

- az MP-t törvény kötelezi a korszerű e-fizetések bevezetésére, s a jogalkotó rendkívül rövid időt biztosított számukra a felkészüléshez,
- nem kerülhetnek a bankok kellemetlen helyzetbe a felkészülésükkel, mivel az ÁSZF hatályba lépésekor gyakorlatilag még nem történhet QR kódos fizetés (ilyen csekk legyártására ugyanis még csak egy nyomda kért - egyébként folyamatban levő - engedélyt),
- csak 2015 elejétől lesz kötelező a QR kódos csekkek kibocsátása, s a régi csekkek 2015 végéig használhatók lesznek,
- az érdemi változást egyébként is a postafiókban történő, sárga csekkek kártyás befizetésektől remélik, de erre valószínűleg csak 2015. első negyedévének végén kerül sor.

A banki szakértők jelezték, hogy:

- számos lényeges dokumentum (pl. folyamat leírás, tesztanyag) nem áll még rendelkezésükre a felkészüléshez,
- nem rendezett a téves számlára irányított csekkes/kártyás befizetésének visszautalása,
- a beszedők/csekktulajdonosok egyáltalán nincsenek tájékoztatva a változásokról (ezért javasolták az MP-nek egy közös tájékoztató anyag elkészítését.)

Számos lényeges technikai részletkérdés tisztázását követően a konzultáció azzal zárult, hogy a bankok tudomásul vették a QR-kódos rendszer MP által meghatározott indítási idejét, azzal, hogy az érdemileg nem fog azonnal banki feladatokat generálni. Az MP képviselői ígéretet tettek az elmaradt dokumentációk utólagos megküldésére, illetve szükség esetén kétoldali egyeztetés lehetőségének a biztosítására.

A Magyar Bankszövetség (MBSZ) Elnöksége által kért halasztás a CLS projekt kapcsán

Az MNB felkérésére a Magyar Bankszövetség közreműködik a CLS programban, amelynek célja a forintnak a CLS Bank (Continuous Linked Settlement Bank) által biztosított, folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési rendszerbe történő bevezetése.

A Bankszövetség Elnöksége a devizahitelek kezelésével kapcsolatban megtárgyalta a Kúria jogegységi döntése nyomán elfogadott törvény végrehajtásával összefüggő kérdéseket. E kérdéseket áttekintve megállapította, hogy a devizahitelesek árfolyam- és kamatkompenzációja, illetőleg a hitelállomány forintosítása alapvető hatást gyakorol a tagbankok jelentős részének deviza pozíciójára és deviza tranzakciós forgalmára az elkövetkező időben, illetőleg felülírja az üzleti terveket. Ugyanebben az időszakban esedékesek - az MBSZ és tagbankjai által is támogatott CLS program ütemezése szerint - az egyes hitelintézeteknél az egyedi projektek, illetve az implementációs szakasz megkezdése és lebonyolítása.

E két összefüggő feladat eredményes lebonyolíthatósága érdekében a Bankszövetség elnöksége azt kezdeményezte, hogy a CLS program ütemezése igazodjék a devizahiteles feladatok megoldási időhorizontjához, hiszen azok elszámolását követően alakítható csak ki a pontos üzleti terv minden tagbanknál. A MBSZ az ismert véghatáridő fél évvel történő meghosszabbítását kérte, azaz, hogy ne

2015 második negyedévétől, hanem csak 2016 elején kezdődjön a forint-deviza elszámolások CLS útján történő megkezdése.

Az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa 2014. október 28-án tárgyalta a kérést és - a projekt tervezett időigényére, illetve arra tekintettel, hogy a jegybanki csatlakozás folyamata elkülönül az egyedi banki csatlakozási folyamatoktól - úgy határozott, hogy a forint CLS-be történő belépésének céldátumául 2015. november 30-át tűzi ki. Mivel az eredeti céldátum 2015. április volt, ez azt jelenti, hogy tagbankjainknak közel háromnegyed évvel hosszabb felkészülési időszak áll rendelkezésükre.

Banki fellépés az IG1-IG2 projekt halasztása érdekében

Miután az MNB 100%-os tulajdoni hányadot szerzett a GIRO Zrt.-ben, a jegybank iránymutatása alapján elkészült az elszámolóház új stratégiája. E stratégia fontos eleme volt az éjszakai elszámolást biztosító IG1 rendszeren futó tételek IG2 nappali rendszerbe átterelése. Bár a csoportos beszédés esetében a bank-ügyfél térben nem változtak volna a szabályok, de a bankközi térben lényeges fejlesztések váltak volna szükségessé. A banki közösség több szakmai fórumon is jelezte a GIRO-nak, hogy az elszámolási, forintosítási feladatok végrehajtása nem teszi lehetővé erőforrások biztosítását a csoportos beszédés megváltoztatása miatti fejlesztésekre. E jelzések sikertelensége miatt a Bankszövetség Elnöksége közvetlenül az MNB felső vezetéséhez fordult a banki szempontok alaposabb figyelembe vétele érdekében. A levél megküldését követően a GIRO Zrt. arról tájékoztatta a bankokat, hogy a csoportos beszédések IG2 rendszerbe való átterelési projekt halasztásra kerül.

A Cafeteria keretében adható lakástámogatás: új ISO jogcímkód az InterGIRO2-ben

A pénzforgalmi munkacsoportban merült fel annak a gondolata, hogy a Cafeteria keretében a lakáshitel törlesztést megtestesítő átutalásoknál speciális, erre a célra létrehozott jogcímkódot használjanak az átutaló munkáltatók. A kód használata ugyanis érdemben segíthetné a számlavezető bankokat a Cafeteria célú hatósági adatszolgáltatás teljesítésekor. A kód bevezethetőségéért a bankközösségnek az erre illetékes Nemzetközi Szabványügyi Testülethez, az International Organisation for Standardisation (ISO) kellett fordulni.

A munkacsoport felkérte a Magyar Bankszövetséget, hogy járjon el az ISO-nál e speciális, adatszolgáltatás jellegű jogcímkód bevezethetőségét, illetve használhatóságát illetően. Az MBSZ kérésére az ISO 20022 szabvány Regisztrációs testülete november 28-i hatállyal HREC (Housing Related Contribution) jogcímkóddal egészítette ki kódlista táblázatát. E jogcímkód jelöli a jövőben a Cafeteria keretében nyújtott lakáscélú támogatásokat. A GIRO Zrt tájékoztatása szerint 2015. január 8-tól az InterGIRO2 platformon HREC jogcímkóddal megjelölt átutalások is küldhetőek.

A jogcímkód az egyedi átutalásokon azonos értelmű a csoportos átutalások CAL - Cafeteria keretén belül nyújtott lakáshitel törlesztés - csoportos jogcímkóddal. A HREC az InterGIRO2-ben elszámolt nem csoportos átutalások megjelölésére használható az ügyfelek átutalási megbízásain és a GIRO által elszámolt erre szolgáló bankközi üzenetben.

Az ISO 20022 szabványban a jogcímkódok célja a kedvezményezettek tájékoztatása a fizetés céljáról, tehát a kedvezményezettnek továbbítandó adatról van szó. Ugyanakkor az átutaló bankja is használhatja az adatot, például ennek alapján kigyűjtheti a munkáltató által adott évben a Cafeteria juttatás keretében kifizetett munkáltatói lakáscélú támogatásokat, melyről évente igazolást ad a számlatulajdonos munkáltató ügyfele számára annak érdekében, hogy az a NAV-nál igazolhassa a kifizetések megtörténtét.

Az új tízezer forintos bankjegy bevezetése

Az új 10.000 forintos bankjegy 2014. decemberi forgalomba hozatali dátumának közeledtével, mind intenzívebbé váltak a bankok és a jegybank, valamint a bankok egymással folytatott egyeztetései.

E konzultációik főbb témakörei

- az előzetes pénzkibocsátásban (frontloading) való banki közreműködés szervezése,
- az új bankjegyek kellő megkülönböztetését, kezelését szolgáló szoftverek megfelelő kondíciójú beszerzése,
- a bankjegyfeldolgozó gépek átállításának technikai, adatszolgáltatási, időbeli ütemezési kérdései,
- az ATM-eken folytatott tesztek tapasztalatainak megosztása voltak.

A Bankszövetség a banki álláspont jegybank felé történő képviselődésével, a Készpénz munkacsoport tevékenységének szervezésével és a kérdéshez kapcsolódó információk bankközi koordinálásával járult hozzá az új bankjegy problémamentes bevezetéséhez.

A kétszeres ingyenes készpénzfelvétel nyilatkozatok nyilvántartása

December 1-jére megtörtént a kétszeres ingyenes készpénzfelvétel nyilatkozatoknak a BISZ Zrt. által működtetett „KPKNY” adatbázisba történő feltöltése. Hatályba lépett a fogyasztót megillető havi kétszeres ingyenes készpénzfelvétel igénylésének azon új szabálya is, amely szerint az ügyfélnek nem szükséges a régi nyilatkozatot visszavonnia, ha az eredetihez képest egy másik banknál kívánja ugyanezt a lehetőséget igénybe venni, mivel december 1-jétől az új nyilatkozat automatikusan felülírja a régit. Arról, hogy tett-e, és ha igen, melyik banknál ilyen nyilatkozatot, az ügyfél költségmentesen kérhet tájékoztatást. Annak érdekében, hogy ezt a tájékoztatást – ha így kéri – elektronikusan is megkaphassa, a pénzforgalmi törvény kisebb módosítása szükséges. Az erre vonatkozó javaslatunkat a BISZ Zrt. szakértőivel kidolgoztuk és előterjesztettük az NGM számára.

Bankkártya aktualitások

A Contactless bankkártya elnevezésre vonatkozó pályázat eredménye

Az újszerű és népszerű technológia ütemes fejlődését követve az MBSZ pályázatot írt ki a „contactless” kifejezés egyszerű, közérthető, ugyanakkor szakmailag is helyes magyar elnevezésére két kategóriában: a bankkártyára illetve a fizetési metódus elnevezésére. A pályázati kiírás jelentősen megmozgatta a közvéleményt és a bankkártyás fizetést kedvelőket, hiszen 1270 pályázatban, közel 3000 javaslat érkezett az elnevezésre. A névadó pályázat sajtótájékoztatóval egybekötött eredményhirdetésére és díjátadására 2014. november 4-én került sor. A zsűriben a bankkártyás szakmai álláspontokat a Magyar Nemzeti Bank és a két meghatározó bankkártya társaság (MasterCard, Visa) képviselte a Magyar Bankszövetség mellett. A nyelvészeti sajátosságok, szabályok és tudnivalók figyelembe vételét a Magyar Tudományos Akadémia nyelvészeti szakértője biztosította, míg a köznyelvi és szakmai használat ötvözését egy gazdasági szakújságíró részvételével igyekeztünk garantálni. A zsűri döntésének megfelelően a bankkártya elnevezés kategóriában az érintőkártya elnevezés került ki győztesen, míg a fizetési metódus kategóriában az érintés elnevezés lett a nyertes. Az ünnepi eseményen a zsűri MNBs tagja, Bartha Lajos bankkártyás szakmai szempontból tartott előadást az érintőkártyákról, míg Dr. Heltainé Dr. Nagy Erzsébet az MTA képviselődésében foglalta össze a benyújtott pályázatok nyelvi, nyelvészeti érdekességeit.

Harmadik negyedéves statisztikák

A Magyar Nemzeti Bank 2014. december 31-én jelentette meg a Pénzforgalmi táblakészlet 2014. harmadik negyedévére vonatkozó adatait, melyek alapján megállapítható, hogy folytatódott az elektronikus fizetési módok használatának emelkedése. A jegybank az elektronikus fizetések lebonyolításához szükséges infrastruktúrán belül a kártyás fizetést lehetővé tevő berendezések számának növekedését a korábbi években tapasztaltnál lassabbnak ítélte meg, ugyanakkor az érintőkártyás technológia töretlenül terjeszkedik tovább, mivel a POS hálózat növekedése is elsősorban az érintéses fizetést lehetővé tevő készülékekre koncentrálódott. Ezzel összhangban, bár a kibocsátott fizetési kártyák száma kismértékben csökkent, az érintőkártyák aránya tovább nőtt.

EKB-MNB ajánlás az internetes fizetések biztonságáról

A Magyar Nemzeti Bank felkérésének eleget téve a MBSZ írásban és érintett munkacsoportjaiban szóban is tájékoztatta pénzforgalomban érintett tagbankjait az internetes fizetések biztonságával kapcsolatos jövőbeli elvárásokról. A Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) és az Európai Bankhatóság közötti nemzetközi együttműködés keretében megtörtént az internetes fizetésekhez kapcsolódó biztonsági követelmények kialakítása. A KBER és az EBA által még 2011-ben létrehozott úgynevezett Secure Pay fórum kidolgozta az internetes fizetések biztonságára vonatkozó 14 ajánlását és azok betartásának értékelési szempontjait. A tagállamok pénzforgalmi szolgáltatóinak 2015. február 1-től kell megfelelni az ajánlásoknak. Az EBA az ajánlások alapján készített végleges útmutatóját 2014 októberében tette közzé.

A hazai pénzforgalmi szolgáltatóknak az ajánlásokban foglaltaknak való megfelelést az MNB ellenőrzi 2015 folyamán. Egyfelől 2015 februárjában önellenőrzési kérdőíveket juttat el az érintettekhez, amelyek megválaszolására 6-8 hetet biztosít, másfelől ezzel párhuzamosan helyszíni pénzforgalmi ellenőrzési során is vizsgálja a megfelelést.

A fizetési számlához kapcsolódó reprezentatív szolgáltatások nemzeti listájára vonatkozó EBA Útmutató véleményezése

A 2014-ben elfogadott EU Bankszámla irányelv² felhatalmazta az Európai Bankhatóságot (EBA), hogy Útmutató kibocsátásával segítse az egyes nemzeti hatóságokat a bankszámlához tartozó legjellemzőbb és legdrágább bankszolgáltatások kiválasztásában.³ Erre azért van szükség, hogy az egyes nemzeti listákból készüljön egy közös - 15-20 szolgáltatást tartalmazó - európai lista, s e szolgáltatások elnevezése, tartalma minden tagállamban megegyező legyen. Minden bank ezt a listát használja és az így beárazott listák összehasonlíthatóak lesznek mind a tagországokon belül, majd a tagországok között, megkönnyítve a bankváltást.

A Bankszövetség bankszámla munkacsoportja véleményezte az EBA munkaanyagát és

- egyetértett azon tervezetbeli lehetőséggel, hogy ne kelljen a nemzeti hatóságoknak külön adatszolgáltatással alátámasztani javaslataikat,
- ugyanakkor kevésnek találta az irányelvben is szereplő két - szolgáltatás-kiválasztási - kritériumot, s ahelyett a nemzeti hatóság belátására bízna, hogy milyen egyéb kiválasztási szempontokat vesz figyelembe. (Ez ugyanakkor megnehezítheti a közös európai lista létrehozását.) A munkacsoport kiemelte, hogy a tervezetben szereplő folyószámlahitel nem egy szokásos, bankszámlához választható termék, mivel külön jogszabályok szabályozzák igénybevételeinek speciális feltételeit.

E véleményt megküldtük a tervezetet uniós szinten véleményező Európai Bankföderációnak, amely javaslatainkat megjelenítette az álláspontjában.

² Payment Account Directive

³ Az EBA novemberben bocsátotta konzultációra útmutató tervezetét „Draft Guidelines on national provisional list of the most representative services to a payment account and subject to fee” címmel.

Az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPC⁴) főtitkárának előadása az Új EPC-ről a Bankszövetségben

Az EPC jubileumi, ötvenedik és egyben eddigi formájában utolsó közgyűlését megelőzően látogatott el páneurópai körútja során a Bankszövetségbe *Etienne Goosse* főtitkár azzal a céllal, hogy első kézből tájékoztathassa a hazai SEPA közösséget az Európai Pénzforgalmi Tanács átalakítására vonatkozó elképzelésről és az azzal kapcsolatos kérdésekről.

A SEPA munkabizottság tagságán túl meghívást kaptak azok a bankok is, amelyek nem tagjai a bizottságnak, de résztvevői valamelyik fizetési (elsősorban az átutalási) modellnek, továbbá az MNB és a Magyar Államkincstár képviselői.

A szervezeti megújulás szükségszerűségét több tényező idézte elő, hangsúlyozta a főtitkár. A meglévő monolitikus struktúra még 2002-ban alakult ki, amikor az EPC volt a SEPA projekt egyedüli szakmai letéteményese. Mára a helyzet alaposan megváltozott. Az EPC küldetése lényegében teljesült. Európai szinten az euró fizetésekre az egységes fizetési modellek kidolgozásra kerültek; 2008-tól folyamatosan megkezdte működését az átutalási- majd a két beszedési modell és szabályozói beavatkozással végül 2014 augusztusára befejeződött az euró zónabeli pénzforgalmi szolgáltatók teljes migrációja is. Egy másik ok, hogy több érintetti csoport is színre lépett, valamint, mert a tovább fejlődéshez az EKB vezetésével egy új irányítási testület, és általa egy, az érintetteket várhatóan hatásosan összefogó struktúra is létrejött a SEPA folyamat további elősegítése érdekében. Azt is elismerte, hogy ezzel egy időben az EPC tagsága körében pedig tapasztalható volt egyfajta elbizonytalanodás, amit az is jelzett, hogy hét tag lépett ki az utolsó években. A pénzforgalmat érintő szabályozások száma is növekedett és a technológia területén végbemenő változások olyan innovációkat vonnak maguk után, amelyek SEPA-ba illesztése elkerülhetetlen, illetve tanácsos.

E kihívásokra adandó válaszként ismertette az Új EPC tervezett küldetését, az azt leghatékonyabban támogató szervezeti felépítést, és az annak finanszírozására vonatkozó számításokat. Az Új EPC küldetésének tekinti, hogy hozzájáruljon a biztonságos, megbízható, hatékony, gazdaságilag kiegyensúlyozott és fenntartható, kényelmes pénzforgalomhoz, ezzel támogatva az európai gazdaság integrációját, a felhasználók igényeit valamint a versenyképességet és innovációt. E célokat, a páneurópai fizetési modellek menedzselésével, az európai pénzforgalommal kapcsolatos kérdésekben kialakított szakmai álláspontjának képviselésével, az egyéb érintetti csoportokkal fenntartott folyamatos dialógus alapján kialakított, mindezeket együttesen magában foglaló stratégiája által kívánja megvalósítani.

E célrendszer megvalósításához a korábbi monolitikus szervezet helyett moduláris szervezetet hoznak létre. Abban szétválasztanák a már működő fizetési modellekkel kapcsolatos feladatokat - Modul1, önálló vezetés alatt, az SMB⁵-vel - és a SEPA eszköztárához kapcsolódó innovációkkal összefüggő fejlesztési, szabványosítási és a mindenkori szabályozási kérdésekkel foglalkozó, Modul2 - tevékenységeket. A két modul felett állna az új közgyűlés és annak tagjaiból választott igazgatóság, amelynek tevékenységét titkárság támogatja.

Az új szervezet finanszírozása e felépítést követné; külön tagdíja lenne az Új EPC, a Modul1 és a Modul2 tagságnak. Az EPC tagság automatikusan menne át Új EPC tagsággá, a Modul1 tagság minden egyes modelltag számára kötelező lenne, kötelező éves tagdíjjal és önkéntes alapon lehet részt venni a Modul2-ben.

A 2014-es költségvetés számait, mint felső korlátot és a 2014-es tagságot alapul véve e három kategóriára a következő díjakat becslik előre: Új EPC tagsági díj 2015-re 10 ezer €, modellenként egy résztvevő éves díja 230 € és a Modul2 tagsági díj 25 ezer €. Felállítanának egy kombinált kategóriát a

⁴ European Payment Council

⁵ Scheme Management Board

két önkéntes tagságra, azaz, ha valaki egyszerre Új EPC és Modul2 tag, akkor ennek együttes díja 30 ezer €.

Etienne Goosse azzal fejezte be előadását, hogy az ismertetett elképzeléssel kapcsolatos végső döntéseket 2014. december 11-én hozza meg a közgyűlés, addig még minden érintettnek módja van átgondolni jövőbeli szerepvállalását. Egyben reményét fejezte ki, hogy az Új EPC-ben továbbra is képviselni fogja magát a magyar bankközösség.

Az EPC 2014. decemberi 11-i plenáris ülésének főbb döntései – kapcsolódásai az ERPB⁶ munkatervével

Az Európai Pénzforgalmi Tanács – a fentebb ismertettek szerint - elfogadta az új szervezet Alapszabályát, amelynek a francia nyelvű változata tekintendő a dokumentum hivatalos változatának, hangsúlyozva, hogy az mindenben megegyezik a közgyűlés által tárgyalt angol szöveggel.

Az Alapszabály értelmében az Új EPC munka és irányítási szervezete moduláris felépítésű és annak megfelelő finanszírozású. Az új szervezetben a plenary szerepét a General Assembly (GA) fogja betölteni, amelynek automatikusan tagjaivá válnak a döntés idején EPC plenary tagok, így a Magyar Bankszövetség is. A GA fogja megválasztani a mindkét modul feletti Igazgatóságot, azaz a Board-ot.

A Modul1 keretében működő fizetési modellek, (SCT, SDD, SDD-B2B schemek) önálló szervezeti egységet alkotnak, saját irányító testülettel, az SMB-vel. E szervezeti egységnek automatikusan tagjává válik minden, az egyes modellekben a döntés idején résztvevő pénzforgalmi szolgáltató.

A Modul2 a Board irányítása alatt fog működni. Döntés született arról, hogy keretében egyfelől és részben „újra élednek” korábbi munkacsoportok, úgymint a *Cash Expert Working Group*, a *Payment Security Support Group* és egy *Expert Group*, amely hozzájárul a Card Stakeholder Group tevékenységéhez. Másfelől létrejönnek azok a munkacsoportok, amelyek az ERPB-ben folyó munkához tartozó munkacsoportok „tükörképei”. Ez két munkacsoportot jelent: *Working Group on Person-to-Person Mobile Payments* és a *Working Group on Mobile- and Card-based Contactless Proximity Payments*.

Az Alapszabály lehetőséget biztosít a két egymástól független vezető testületbe koalíciók révén is bejutni. Az SMB-be *Olaszország + San Marino + Horvátország*, a Boardba *Csehország + Szlovákia* társaságában sikerült egy-egy helyet szereznie a magyar bankközösségnek az említett partnerekkel, a szükséges forgalmi limitek együttes elérésével. A koalíciók mindenkorai képviselőiket a leendő koalíciós szabályok értelmében rotációs elven delegálják majd az Alapszabály idevonatkozó rendelkezéseire tekintettel.

A plenary elfogadta az új szabálykönyveket, amelyek 2015. november 22.-én lépnek hatályba, és már megtalálhatóak az EPC honlapján.

⁶ Euro Retail Payments Board: Az Európai Központi Bank által irányított testület, melynek célja a SEPA folyamattal kapcsolatban a kínálati és a keresleti oldali érintetti csoportok közötti dialógus elősegítése, a stratégiai kérdések azonosítása és kezelése, a megvalósításukkal kapcsolatos munka irányítása. Igazgatóságában azonos számban képviseltetik magukat a keresleti (fogyasztók, kis- és középvállalkozások, nagyvállalatok) és a kínálati (bankok, pénzforgalmi- és elektronikuspenz kibocsátó intézmények) oldal érintetti csoportjai, valamint rajtuk kívül rotációs rendszerben az euró zónabeli és a zónán kívüli központi bankok és megfigyelőként az Európai Bizottság.

VIII. Adózás, számvitel

A befektetési alapok különadója

A Parlament által elfogadott 2015. évi adótörvény csomagban egy új - a befektetési alapokat és azok forgalmazóit érintő - különadó típus szerepel. A kihirdetett jogszabály azonban a jogalkalmazó intézmények számára több kérdésben nem ad egyértelmű iránymutatást. Ezért felvettük a kapcsolatot a befektetési alapkezelők érdekképviselői szervezetével a BAMOSZ-szal, és egyeztetett állásfoglalás kérését, illetve törvényszöveg pontosító javaslatot küldtünk az illetékes Nemzetgazdasági Minisztériumnak. Javaslatunk alapvetően az adó alapjának és az alap adójogi státuszának pontosabb meghatározását tartalmazta. A 2015. január 1-től alkalmazandó új adó befolyásolja a hazai befektetési alapok nettó eszközérték kalkulációját, így emiatt is egyértelmű iránymutatás szükséges.

Az elszámolási törvénnyel kapcsolatos adókorrekció

Miután a devizahitel elszámolás adókérdései kapcsán a 2015-re kihirdetett adótörvény csomag számos kérdést tisztázatlanul hagyott, összeállítottuk a nyitott kérdéseket és megküldtük a Nemzetgazdasági Minisztériumnak. Kértük erősítsék meg, hogy a társasági adó törvénynek az elszámolási törvénnyel kapcsolatban beiktatott új 29/ZS. paragrafusa a pénzügyi szervezetek különadójával egy tekintet alá sorolja a hitelintézeti különadót is. (Ennek indoka, hogy ez a közteher a pénzügyi szervezetek különadójának egy kiegészítő típusa, azzal azonos jellegű. Bevezetésekor a cél az volt, hogy a megfelelő nyereséggel rendelkező hitelintézetek a mérlegfőösszegük alapján fizetendő pénzügyi szervezetek különadóját egy olyan adóval, a hitelintézetek különadójával váltsák ki, amely az adózás előtti nyereséget terheli. A különadó teljesítésének számításánál a nyereséges hitelintézetek a hitelintézeti különadót a pozitív adózás előtti eredménynek a 30%-os mértékéig figyelembe veszik úgy, hogy ez a különadó teher limitálva van a 2009 évi korrigált mérlegfőösszegre vetítetten előírt pénzügyi szervezeti különadó kötelezettségben. Mindez kellő súllyal bizonyítja, hogy a két adótípus azonos és a hitelintézeti különadó Tao tv. 29/ZS § vonatkozásában figyelembe vehető annak ellenére, hogy a jogszabály külön nem nevesíti ezt az adótípust. Az adóelszámolás kockázata miatt ugyanakkor fontos a hivatalos hatósági megerősítés.

Ugyancsak lényeges tisztázni, hogy a fogyasztók számára 2004-ig visszamenőlegesen kiszámítandó különbözetek hogyan érintik a 2009. évi mérlegfőösszeget, a banki különadó alapját. Nem világos, hogy a 2009-es mérlegfőösszegre gyakorolt hatást 2004-től vagy csak az adók önellenőrzésének megnyílásától, azaz 2008-tól lehet figyelembe venni. Álláspontunk szerint a hitelintézetek akkor járnak el helyesen, ha a 2015. évi bankadó (pénzügyi szervezetek különadója) meghatározásakor mindaddig az „eredeti” 2009. évi mérlegfőösszeget veszik figyelembe, ameddig a 29/ZS. § alapján a módosított 2009. évi mérlegfőösszeg átszámítása nem történik meg (a 2015-ös társasági adó feltöltés bevallás benyújtása), de ezt követően - amennyiben az adóalap törvényi meghatározása nem változik - már ezt a módosított mérlegfőösszeget veszik figyelembe a jövőbeni különadónál.

A DMM mutató céltartalék problémája

2014 utolsó negyedében a devizapozícióból eredő lejáratú összhang szabályozásáról szóló MNB rendeletnek (DMM rendelet) módosítását is kértük, tekintettel arra, hogy a devizahitel elszámolással összefüggően előírt folyamat kedvezőtlen hatással bír a devizapozícióra. A jegybank novemberben megküldte a DMM rendelet módosításáról szóló tervezetet, amely az elszámolási veszteség miatti időszakos hatást jegybanki swap ügylettel tervezte megoldani. Tagbankjainkkal konzultálva jeleztük,

hogy az MNB deviza swap ügyletek számbavételére vonatkozó javaslata nem minden devizahitelben érintett bank számára jelent megoldást, hiszen nem minden bank könyvében szerepel swap állomány.

Ehelyett ismét kértük a megképzendő céltartalék beszámíthatóságát, mert ez az átmeneti állapotra (az elszámolás tényleges megtörténtéig) vonatkozóan egy jobban kezelhető megoldást adna. A hatályos DMM szabályozás szerint az értékvesztés állománycsökkentő tétel, míg a céltartalékról nincs ilyen rendelkezés. A devizahitel elszámolással összefüggésben képzendő céltartalék időszakos, átmeneti jellegű és közgazdasági tartalmát tekintve azonos az értékvesztéssel, azaz fedezetet biztosít a későbbi időpontban realizált veszteségre, jelen esetben az elszámolási különbözetre. Ezért indokoltnak tartjuk az azonos módszertani eljárás alkalmazását, azaz a céltartalék - de legalább a devizában képzett céltartalék - csökkentő tételként való figyelembe vehetőségét. Az átmeneti állapot is indokolja, hogy a speciális elszámolási helyzetre speciális szabály vonatkozzon.

A könyvvezetésről szóló kormányrendelet módosításának a felmerülése - a nem teljesítő hitelek adatszolgáltatása

Az európai szinten egységessé váló hitelintézeti adatszolgáltatási szabályozás - amely hangsúlyozottan a rendszerszempontról jelentős hitelintézetekre terjed ki - arra készítette az MNB-t, hogy a teljes hazai hitelintézeti körre átfogóan előírjon egy a nem teljesítő és az átstrukturált hitelekre vonatkozó, az európai módszertanhoz hasonló, részletes adatszolgáltatást. Az új adatszolgáltatás elrendelése magával vonta volna a hitelintézetek könyvvezetésére vonatkozó (250/2000 számú) számviteli kormányrendeletnek a megváltoztatását is. A módosításról 2014 negyedik negyedévében az MBSZ több alkalommal egyeztetett az MNB és NGM szakértőivel. A változtatást a jogszabályi háttér komplexitása és a megvalósításhoz szükséges informatikai fejlesztés időigénye nem tette lehetővé, így az MNB végül elfogadta a bankszakmai érveket és nem került sor a rendelet 7. számú mellékletének megváltoztatására. Ehelyett a nem teljesítő hitelekre vonatkozó, 2015. január 1-től hatályba lépő adatszolgáltatások előírásait alakították át.

Ennek megfelelően a kormányrendeletben a portfólió minőségére vonatkozó előírások nem változtak, csak kisebb kiigazítások történtek. Kedvező, hogy a devizahitel elszámolással összefüggő javaslatunkat a szabályozók elfogadták és az év végén céltartalékként kimutatandó elszámolási veszteségnél figyelembe vehető a visszajáró adókompenzációs hatás.

Kormányhatározat az IFRS áttérésről

Az év végén megjelent az IFRS áttérés programról szóló kormányhatározat, amely az előkészítő munka folytatásaként 2015 első felére több kérdésben tanulmány, elemzés elkészítését írja elő az átállás szabályrendszerének és határnapjának megállapításához. Az előkészítő szakaszban lefektetett szempontokat öt munkacsoportba tagolt szakértői kör fogja kidolgozni. A Bankszövetség a(z) egyedül ágazati jellegű) pénzügyintézeti munkacsoportba delegálhatott résztvevőt. A számviteli, adó-, költségvetési (képzés is ide tartozik), valamint statisztikai munkacsoportot a szabályozó és felügyeleti szervek, illetve a könyvvizsgáló cégek szakértői alkotják. Szorgalmazzuk, hogy a január közepén induló kidolgozó munka során a funkcionális feladatokra épülő munkacsoportokba is be tudjunk kapcsolódni, mert az átállás átfogó változást jelent és alapos előkészítést kíván.

IX. További bankszövetségi fejlemények

Felkészülés az Európai Money Week programsorozatban való részvételre

Az Európai Bankföderáció (EBF) kezdeményezésére átfogó páneurópai program indul a pénzügyi ismeretek fejlesztésére, European Money Week néven. A programban résztvevő országok a pénzügyi ismeretek fejlesztésével kapcsolatos egyes programjaikat az European Money Week hetére összpontosítják - erősítve ezzel a közvélemény és az érintettek figyelmét és érdeklődését. A program évente, március második hetében kerül majd megrendezésre, első alkalommal 2015. március 9. és 13. között. A Magyar Bankszövetség Elnöksége döntött az MBSZ részvételéről az európai kezdeményezésben. A projekt munkacsoport vezetését és a téma magas szintű MBSZ képviselőjét Hegedűs Éva, elnökségi tag vállalta magára. A Magyar Bankszövetség hivatalosan is bejelentette az EBF felé a 2015. évi programban való részvételi szándékát.

Európai szinten már 23 ország jelezte aktív részvételét az EMW 2015-ös programsorozatában. A program meghatározó alapelve a széleskörű szakmai összefogás megteremtése a pénzügyi tudatosság fejlesztése érdekében munkálkodó szervezetek, intézmények között. A tervek szerint a magyarországi programhét egy nagy formátumú, nemzetközi nyitókonferenciával indul, melyet iskolai tematikus órák és kapcsolódó rendezvények követnek a pénzügyi tudatosság jegyében. A projekt társszervezője az MNB Pénziránytű Alapítványa, és együttműködő partnerek az EMMI, az NGM és az ÁSZ.

A képzések standardizálásával kapcsolatos elnökségi döntés

A Bankszövetség Képzési és Oktatási Munkacsoportja egyik feladatuként jelölte ki egy olyan, a bankszektorban egységes képzési követelményrendszer megfogalmazását és felállítását, amely a fióki dolgozók alapképzésének, illetve a frissen belépők oktatásának az alapját képezheti. Ennek eredményeként elhatározták, hogy pilot projekt keretében két témában (fióki munkatársak belépéskori képzése, illetve befektetési szolgáltatásokkal kapcsolatos képzés) alakítanak ki lehetséges sztenderd képzési tematikákat. A tematikákat a munkacsoport elnöke az Elnökség decemberi ülésén mutatta be. Az Elnökség tagjai a fejlesztések további folytatásának időszerűségével kapcsolatosan eltérő véleményen voltak, ezért - figyelembe véve a bankszektor elszámolással, forintosítással és a fair banki szabályokra történő átállással kapcsolatos aktuális feladatait - felkérték a főtítkárt, hogy egy későbbi időpontban tegyen javaslatot a munka folytatására.

A fizikai biztonsági munkacsoport elszámolási folyamattal kapcsolatos fizikai biztonsági kockázatokkal összefüggő tevékenysége

A fizikai biztonsági munkacsoport november végi ülésén áttekintette az elszámolási folyamattal kapcsolatban esetlegesen felmerülő, elsősorban a jelentősen megnövekedő fióki ügyfélforgalomból, és - a fogyasztói követelések készpénzben történő kifizetésének tömeges igénylése esetén - a nagy készpénzforgalomból eredő, a fiókokban és a fiókok területén kívül jelentkező fizikai biztonsági kockázatokat. Áttekintették, hogy az egyes kockázatok milyen, az egyes bankok rendelkezésére álló eszközökkel kezelhetők, illetve megállapították, hogy a további kockázatok kezelésére vonatkozó kérdésekben célszerű egyeztetni a rendőri szervekkel. A probléma tényleges méretének a felmérésére a munkacsoport tagjai elhatározták, hogy kérdőívet készítenek, melynek segítségével az ügyfél-, illetve a készpénzforgalom növekedésre vonatkozó várakozásokról, valamint a tervezett biztonsági intézkedésekről adatokat gyűjtenek. A munkacsoport a Bankszövetség stábjának a közreműködését kérte a kérdőívek kiküldésének és begyűjtésének a lebonyolításában.

Pénzmosási munkacsoport fejlemények

A Pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni Munkacsoport korábbi vezetője, a pályáját Londonban folytató Brommer Zsombor búcsúlátogatáson Emléklapot vett át a Bankszövetség főtitkárától. Utódja Józsa Ildikó, az MKB Bank igazgatója lett. A Munkacsoport figyelemmel kísérte, hogy miként teljesítik az érintett nem természetes személy ügyfelek azon kötelezettségüket, hogy 2014 végéig tegyék meg a tényleges tulajdonosi nyilatkozataikat. Ennek hiányában ugyanis 2015. január 1-jétől blokkolni kellett bizonyos tranzakciókat. A törvényi előírás betartását nehezítette, hogy idén az első munkanap január 5-e volt, és a kártyás tranzakciók blokkolása aránytalan nehézséget okozhatott volna az ekkor szabadságukat töltő céges kártyával rendelkező ügyfeleknek. A bankok többször és több csatornán hívták fel érintett ügyfeleik figyelmét a még nem teljesített törvényi kötelezettség pótlására.

A kihirdetés előtt álló 4. pénzmosási direktívával kapcsolatban az FBE kérdésre válaszolva támogattuk, hogy ne legyen eltérő előírás a hazai és a külföldi politikai közszereplők kezelése tekintetében.

A Munkacsoportnak folyamatos munkát ad a gyakorta frissülő uniós és nemzetközi szankciós listák figyelemmel kísérése, alkalmazásuk a mindenkori monitoring eljárásokban. Különösen az orosz és az ukrán kitettség jelent napi kihívást az érintett bankoknak.

A KHR munkacsoport 2014 őszi ülése

A munkacsoport áttekintette a fél évvel korábbi ülés óta történt főbb fejleményeket, miszerint

- a KHR adatok is tükrözik a hitelezési hajlandóság mérséklődését mind a lakossági, mind a vállalatos szegmensben,
- nem kielégítő továbbra sem a lakossági ügyfelek hozzájárulási szándéka pozitív hiteladataik bankok általi lekérdezéséhez,
- javult a lakossági önkérdezések esetén az olcsóbb, korszerűbb elektronikus úton történő információ továbbítás aránya,
- a rendszer lényegesen pontosabb adatokat kap az adatszolgáltatóktól, különösen a havi adatkarbantartás során beküldendő - s az egyik legfontosabb információt jelentő - tőketartozások, illetve törlesztő részletek terén.

A KHR-t kezelő BISZ vezetői részletes tájékoztatást adtak a rendszert érintő főbb informatikai fejlesztésekről, és a banki piackutatást segítő új szolgáltatásaikról. Egyértelmű volt a résztvevők számára, hogy a következő időszak egyik legfontosabb munkáját a KHR terén is az elszámolási/forintosítási törvények adják, de a vonatkozó jogi szabályozás részleges hiánya miatt a felmerült kérdésekre nem születhetett válasz.

Az e-munkacsoport workshopok

A MobilTárca egy olyan okostelefonon futó alkalmazás, amely képes jelenlegi plasztik kártyáinkat virtuális formában egy helyre gyűjteni. A MobilTárca dematerializálja a pénztárcában lévő bank-, hűség- és beléptető kártyákat, kuponokat, jegyeket, azaz minden olyan plasztik és papír alapú kártyát, amely szükséges valamilyen tranzakció elindításához, jogosultság hitelesítéséhez. Ezek használatának új korszakát jelenti az NFC (Near Field Communication) technológia, amely révén mobiltelefonunk segítségével egy érintéssel biztonságosan fizethetünk, érvényesíthetjük hűségkártyáinkat, jegyeinket. Az MBSZ érdeklődő tagintézményei számára - együttműködésben a Mobiltárca Egyesülettel júliusban témairányító workshopot, majd október 30-án további szakmai

összefoglaló eseményt szervezett a mobilfizetési, mobiltárca témában, melyen az elméleti szakmai áttekintés mellett, körképet adtunk a jelenlegi piaci eseményekről és a nemrégiben lezajlott mobilfizetési pilot eredményeiről. Ugyancsak bejelentésre került egy szakmai inkubációs program, amelynek célja, hogy a potenciális kártyakibocsátók számára minden információ rendelkezésre álljon annak érdekében, hogy:

- dönteni tudjanak, kívánnak-e csatlakozni a MobilTárca ökoszisztémához,
- az integrációt megelőző fázis lerövidüljön.

Adatvédelmi munkacsoport

Az adatvédelmi munkacsoport IV. negyedévi ülésén a követeléskezelés személyes adatvédelmi kérdéseiről hallgattuk meg Bódizs Kornél, a MAKISZ elnökségi tagja előadását, melyet részletes konzultáció követett. A megbeszélés kitért egy lehetséges követeléskezelési törvény alapelveire, az ezzel kapcsolatos szakmai elképzelésekre. Áttekintettük a FATCA-szabályozással és a díjmentes készpénzfelvételi nyilvántartással kapcsolatos adatvédelmi kérdéseket.

Kommunikáció

A negyedik negyedév kiemelkedő banki kommunikációs témája a fogyasztói kölcsönszerződések rendezésének ügye volt. Az MBSZ folytatta a rendszeres, főbb eseményeket és tudnivalókat összefoglaló kommunikációt – mind a sajtót, mind az érintett ügyfeleket és a közvéleményt tájékoztatva az aktualitásokról. A nagy közérdeklődésre számot tartó kérdésben a Bankszövetség vezetői, megszólalói számos interjút adtak. November 11-én sajtóklub keretében összegeztük a tudnivalókat a fogyasztói deviza és deviza alapú jelzáloghitelek elszámolásáról és a forintosítás folyamatáról, valamint az akkor zajló MNB-s deviza fedezeti ügyletekről. Egy hónappal később, december 16-án az MNB fogyasztóvédelmi területével közösen szervezett és megvalósított sajtóbeszélgetésen tájékoztattuk az újságírókat a rendezési folyamatban az ügyfelek teendőiről, az elszámolás lépéseiről, ütemezéséről.

A negyedév során két sajtóközleményt adtunk ki: november 12-én az Nemzetgazdasági Minisztériummal és a Magyar Nemzeti Bankkal közösen hívtuk fel a vállalati ügyfelek figyelmét, hogy a tényleges tulajdonosi nyilatkozat leadása nélkül 2015-ben nem indíthatnak banki műveleteket. December 11-én pedig a rendőrség hivatalos honlapja, a police.hu által korábban kiadott figyelemfelhívást erősítettük meg (a hatósággal együttműködésben) egy tömegesen felbukkanó internetes bankkártyás adatszerzési visszaéléssel kapcsolatban, amelynek során csalók lopták el óvatlan felhasználók bankkártya adatait egy közösségi oldalon.

A 3 hónapos időszak alatt a megszokottnál valamelyest kevesebb volt a sajtómegjelenéseink száma, melynek hátterében a meglehetősen hosszú decemberi ünnepi időszak állt. 114 alkalommal szerepeltünk az online sajtóban, ezt követte a 84 nyomtatott megjelenés, és az elektronikus médiumokban való szereplés 71 alkalommal. Összességében a teljes negyedév folyamán közel 270 megjelenéssel, említéssel szerepeltünk a magyarországi médiumokban.

A negyedév fontos eseménye volt, hogy „Gazdaság és Pénzügy” címmel megjelent a Magyar Bankszövetség új szakmai folyóiratának első száma. A szaklap társkiadói a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége, a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége, a Budapesti Értéktőzsdé, valamint a Központi Elszámolóház és Értéktár. A társszervezetek bevonása biztosítja, hogy a lapban sokrétű, egymást erősítő mondanivaló jelenjen meg a gazdaságról és a pénzügyekről.

X. MELLÉKLET

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET

I Globális szabályozás

A globális szabályozás irányait is kijelölő G20 találkozót 2014 novemberében az ausztráliai Brisbane-ben tartották. A világ legnagyobb államainak vezetői a kétnapos csúcson elsődlegesen a gazdasági növekedés ösztönzésével és a klímaváltozással foglalkoztak. A tanácskozást követően kiadott kommunikáció egyébek mellett kitért az infrastruktúrába történő magánberuházások ösztönzésére; a nők gazdasági tevékenységének a növelésére; a korrupció, az adóelkerülés és a pénzmosás elleni küzdelemre; az energiahatékonysági akciótervre, az energiapiaci alapelvekre, a Zöld Klíma Alaphoz történő pótlólagos hozzájárulásra; illetve a nemzetközi pénzügyi reform program megvalósításában elért eredményekre.

I.1 Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB⁷)

I.1.1 Az FSB elnökének levele a G20-aknak

A Pénzügyi Stabilitási Tanács elnöke a találkozót megelőzően levelet írt a G20 vezetőknek, amelyben beszámolt a pénzügyi szektort érintő reformokról, a következő négy fő pontot kiemelve:

1. Lényegében befejezték a globális pénzügyi válsághoz vezető szabályozási hiányosságok megszüntetésére irányuló munkálatokat. A nemzetközi szabályozási sztenderdeket megerősítették, amelynek eredményeként erősödött a pénzügyi intézményrendszerek rugalmassága és a piacok stabilitása.
2. A Too Big To Fail ((TBTF) túl nagy, hogy veszni hagyják) kezelésére vonatkozó szabályozási javaslatok elfogadása vízvázasztót jelent. Bevezetésüket követően a TBTF megállapodásoknak fontos szerepük lesz abban, hogy a rendszerszempontról jelentős globális bankok (G-SIBs⁸) helyzetét közpénzek felhasználása és a szélesebb értelemben vett pénzügyi rendszer veszélyeztetése nélkül lehessen rendezni.
3. A pénzügyi reform új szakaszában az FSB az új, folyamatosan növekvő kockázatok és sérülékenységek kezelésére összpontosít. Számos ilyen kockázat a szűken vett pénzügyi rendszeren kívül keletkezik. Az FSB az új kockázatok kezeléséhez G20-ak folyamatos támogatását kéri és indokolt esetekben - a globális pénzügyi stabilitás érdekében - közös megoldásokat szorgalmaz.
4. Ugyancsak a G20 vezetők támogatása szükséges a kölcsönös bizalmon és együttműködésen alapuló, nyitott globális pénzügyi rendszer fenntartásához. A bizalom a közösen elfogadott sztenderdek konzisztens bevezetésén nyugszik, annak elismerésével, hogy a szabályok implementálásakor valamennyi joghatóság tekintetbe veheti sajátosságait.

I.1.2 Jelentés az Árnyékbanki tevékenységről

Az FSB árnyékbanki jelentése összefoglalja azon kétpólusú stratégia megvalósításában elért eredményeket, amely egyrészt a pénzügyi válságban szerepet játszó szabályozási hibák/hiányosságok kijavítását célozza, másrészt a reálgazdaság számára kíván biztosabb és fenntarthatóbb finanszírozási

⁷ Financial Stability Board: a pénzügyi szabályalkotás legmagasabb nemzetközi testülete

⁸ Global Systemically Important Banks

forrásokot teremteni. Ennek megfelelően az FSB egy rendszerszintű megfigyelési és adatgyűjtési rendszert alakít ki, amely nyomon követi az árnyékbanki tevékenység alakulását, azzal a céllal, hogy felismerje a rendszerkockázatok kialakulását és szükség esetén megtegye a korrekciós intézkedéseket. Az FSB öt területen javasol felügyeleti és szabályozási lépéseket, melyek eredményeként csökken a túlságosan nagy áttételi ráták felépülésének, illetve a lejárat és a likviditási összhang hiányának a lehetősége. A jelentés magában foglalja az árnyékbanki szabályozás és felügyelet 2015-re vonatkozó menetrendjét is.

1.1.3 A teljes veszteségviselő kapacításra (TLAC⁹) vonatkozó szabályozás

A G20-ak 2013 évi szeptempertvári találkozájára készült FSB jelentés megállapította, hogy a TBTF probléma kezeléséhez a G-SIBs veszteségviselő kapacitásának a meghatározása is szükséges, amihez 2014 végéig szabtak határidőt. (A probléma hatékony kezelésének további elemei: a válságkezeléssel foglalkozó törvények megfelelő implementálása, a határokon átnyúló szanálás korlátainak a megszüntetése, a szanálhatóságot biztosító szerkezeti változások, a határokon átnyúló információ csere megerősítése, illetve annak elkerülése, hogy a szanálás során nagy tömegben idő előtt felmondhassák a pénzügyi szerződéseket.)

Az FSB konzultációs dokumentuma szerint a rendszerszempontról jelentős globális bankokra egy új követelményt; a teljes veszteségviselő kapacitás előírását kell bevezetni. Az első pillérben előírt TLAC követelmény a működő és már nem működő (going concern and gone concern basis) intézmény veszteségviselésére egyaránt vonatkozik. A Pillér 1 TLAC-ba be kell számítani a Bazel III tőkekövetelmény teljesítésére szolgáló tőkét, de figyelmen kívül kell hagyni a Bazel III által előírt tőkepuffereket. A javaslat részletesen meghatározza, hogy a minimum TLAC követelmény teljesítéséhez milyen (pl. kibocsátás, lejárat) kötelezettségeket lehet figyelembe venni, illetve tételesen felsorolja a TLAC-ba be nem számítható külső forrásokat. Az FSB javaslata szerint az első pilléres TLAC követelmény a kockázattal súlyozott eszközök 16-20 százaléka, és legalább a Bazel III tier1 áttételi ráta teljesítéséhez szükséges tőke kétszerese lenne. A végső mértékeket a konzultáció során kapott vélemények és a 2015 elején végzendő hatásvizsgálat eredményének függvényében határozzák meg.

A felügyeleti hatóságok az adott intézmény helyreállítási és szanálási tervétől, rendszerbeli jelentőségétől, üzleti modelljétől, kockázati profiljától, illetve szervezeti felépítésétől függően második pilléres (kiegészítő) TLAC követelményt írhatnak elő. Ezt a követelményt az adott intézmény válságkezelésében érintett hatóságokkal (Crisis Management Group) együttműködve kell meghatározni, és felül kell vizsgálni a szanálhatóságot értékelő folyamat (Resolvability Assessment Process) során.

A tervezett szabályozásnak - az adófizetői pénzek védelmén túl - az a szándéka, hogy azonos versenyfeltételeket biztosítva megszüntesse a TBTF bankok forrásszerzés során tapasztalt eddigi előnyeit.

A dokumentumhoz az FSB 2015. február 2-ig várta az észrevételeket.

Az Európai Bankföderáció egyetért a globálisan alkalmazott veszteségviselési kapacitás meghatározásával és a kapcsolatos célokkal, ugyanakkor a tervezett 16-20% minimum követelményt meglehetősen túlzottnak tartja.

1.1.4 További a G20 csúcs előtt nyilvánosságra hozott dokumentumok

Az eddig tárgyaltaikon túl a G20 csúcs előtt az alábbi dokumentumokat tették közzé:

- FSB konzultációs dokumentum szanálási akciók a határokon átnyúló elismeréséről
- FSB státuszjelentés a G-SIFIs¹⁰ szanálási rendszerének és szanálási tervezésének a reformjáról

⁹ Total Loss Absorbing Capacity, ez tartalmilag többé-kevésbé megfelel az EU BRRD irányelvben szereplő, valamennyi bank számára előírt MREL-nek (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities).

- BCBS¹¹ jelentés a banki tőke megfelelési mutató változékonyságának a csökkentéséről
- A Biztosítá felügyelet Nemzetközi Szervezetének jelentése a rendszer-szempontról jelentős globális biztosítók tőke követelményéről
- Az OTC derivatívák szabályozói csoportjának a jelentése a határokon átnyúló implementációs kérdésekről

1.2 Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság

1.2.1 Beszámoló a G20 vezetőknél a Bazel III szabályok bevezetéséről

A témában készített ötödik jelentésében a BCBS megállapította, hogy 2013 végéig a Bázeli Bizottság mind a 27 tagja bevezette a kockázati alapú tőkeszabályozást. Jelenleg a likviditási és áttételi rátákra, valamint a rendszerszempontról jelentős globális, illetve hazai (D-SIBs) bankokra vonatkozó előírások adaptálása történik. 2014 szeptemberéig a tagok közül 23 joghatóságban foglalmazták meg a rendszerszempontról jelentős bankokra vonatkozó előzetes, vagy végleges szabályokat, 26-ban az LCR¹²-re, 23-ban az áttételi rátára vonatkozókat. Ugyanakkor a bankok is alkalmazkodnak a teljes egészében 2019. január 1-től életbe lépő sztenderdekhez. A nagy nemzetközileg aktív bankok tőke megfelelése (CET1) 2013 második felében 9,5%-ról 10,2%-ra nőtt, a kimutatott tőkehiány a 2011 végi 400 milliárd euróról 2013 decemberére 15 milliárd euróra csökkent. Az átlagos áttételi ráta a 2012 decemberi 3,7%-ról 2013 végére 4,4%-ra emelkedett. A szép számok ellenére számos banknak további erőfeszítéseket kell tennie a Bazel III minimál követelmények teljesítéséhez.

1.2.2 A működési kockázat kezelése

Október elején a Bázeli Bizottság konzultációs dokumentumot tett közzé a működési kockázat egyszerű mérési módszereinek a felülvizsgálatáról. Elfogadását követően az új módszer felváltja majd a jelenlegi, nem modell alapú módszereket (az alapmutató, a sztenderd és az alternatív sztenderd módszert) és orvosolja azok gyengeségeit. A javaslat a működési kockázat tőke követelményének meghatározásához szükséges bruttó jövedelmet egy statisztikailag igazoltan jobb mérőszámmal, az üzleti indikátorral (Business Indicator (BI)) helyettesíti. A BI a banki jövedelem-kimutatás három elemét (a kamat-, a szolgáltatási és a pénzügyi komponens) tartalmazza, s így alkalmas az üzleti aktivitás működési kockázatainak a megragadására. A javaslat eltekint az üzleti besorolástól, mert az nem bizonyult szignifikáns kockázati mutatónak. A méret ugyanakkor fontos kockázati tényező, ezért az új módszertanba bekerült egy méret alapú felügyeleti koefficiens. (A javaslatához kapcsolódó konzultáció január 6-ig tartott.)

Ezzel párhuzamosan a Bázeli Bizottság egy másik dokumentumot is megjelentetett, amely a működési kockázat kezelésére vonatkozó, 2011-ben megfogalmazott alapelvek gyakorlati megvalósulását tekinti át. A felmérésben 20 joghatóság 60 rendszerszempontról jelentős bankja (SIBs) vett részt. A bankok kérdőíves felmérésben önmaguk értékelték az alapelveknek való megfelelésüket. Az eredmények szerint az alapelvek betartását tekintve a bankok között szignifikáns különbség tapasztalható, de általánosságban is sok még a tennivaló az alapelvek teljes alkalmazása érdekében. Az útmutatóban szereplő 11 alapelv közül a működési kockázat beazonosítására és értékelésére; a változás menedzsmentre; a kockázati étvágyra és toleranciára; valamint a nyilvánosságra-hozatalra vonatkozót alkalmazták a legkevésbé teljes körűen. A bankok többsége ugyanakkor megfelel a három védelmi vonal ((i) üzleti kockázatkezelés, (ii) független társasági (corporate) szintű kockázatkezelési funkció, (iii) független felülvizsgálat) követelményének.

¹⁰ Global Systemically Important Financial Institutions: rendszerszempontról jelentős globális pénzügyi intézmények

¹¹ Basel Committee on Banking Supervision: Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság

¹² Liquidity Coverage Ratio: likviditás lefedettségi ráta

1.2.3 A bankokra vonatkozó vállalatirányítási alapelvek felülvizsgálata

A BCBS október 10-én konzultációra bocsájtotta a bankokra vonatkozó vállalatirányítási alapelvek útmutatójának az átdolgozott változatát. A vállalatirányítás kockázati tudatosságát előtérbe helyező útmutató tizenhárom alapelvet tartalmaz: az igazgatóság (board) általános felelősségére; az igazgatóság kvalifikációjára és összetételére; az igazgatóság szervezeti felépítésére és eljárásaira; a felső vezetésre; a csoport irányítási struktúrájára; a kockázatkezelésre; a kockázatok felismerésére, nyomon követésére (monitoring) és ellenőrzésére; a kockázati kommunikációra; a szabályok betartására (compliance); a belső ellenőrzésre (internal audit); a javadalmazásra; a nyilvánosságra hozatalra és a transzparenciára; valamint a felügyelet szerepére vonatkozóan.

A felülvizsgált útmutatóhoz január 9-ig lehetett észrevételeket tenni.

Az Európai Bankföderáció (EBF¹³) véleményében sok egyéb mellett a többféle vállalatirányítási modell figyelembe vételének a szükségességét, valamint az arányosság és a relevancia általános elvének a szem előtt tartását emelte ki.

1.2.4 A nettó stabil finanszírozási mutató (NSFR¹⁴) véglegesítése

A jegybankelnökök és a felügyeleti vezetők (GHOS¹⁵) testülete véglegesítette az NSFR mutató szabályozását, melyet a Bizottság október 31-én tett közzé. Az NSFR a Bázel III szabályozás fontos eleme, amely megköveteli a bankoktól, hogy mérlegen belüli és kívüli aktivitásukhoz igazodó, stabil finanszírozási profilt alakítsanak ki, így csökkentve annak a valószínűségét, hogy a rendszeres finanszírozási forrásaikban keletkező zavarok likviditásuk romlásához, s ezzel egy szélesebb körű rendszerkockázat kialakulásához vezessen. A szabályozási reformot kiteljesítő mutatót 2018. január 1-től kell alkalmazni.

A végleges NSFR szabályozás megtartotta a 2014. januári javaslat szerkezetét, de változtatott

- a bankokkal és más pénzügyi intézményekkel szembeni kitettségekre;
- a derivatív kitettségekre; valamint
- a derivatív ügyletek kezdeti letételeire

vonatkozó stabil finanszírozási követelményen.

A szabályozás szigorú feltételek mellett elismeri, hogy bizonyos eszköz-forrás elemek összetartoznak, így az NSFR szempontjából semleges módon kezelhetők. A januári, újra kalibrált javaslat - a korábbi változatokhoz képest - a kockázatosabb finanszírozási profilokra fókuszált, javította a likviditás lefedettség rátával (LCR) való összhangot és igyekezett mérsékelni az előírt és a rendelkezésre álló likviditás mérésében mutatkozó töréspontokat (cliff effects).

A szabályozás meghatározza a minimum követelményt és definiálja a rendelkezésre álló stabil forrásokat, illetve az eszközökre és a mérlegen kívüli tételekre előírt stabil forrásokat. Az NSFR mutatóra vonatkozó minimum követelményt (rendelkezésre álló stabil források/előírt stabil források $\geq 100\%$) folyamatosan kell teljesíteni és legalább negyedévente kell jelenteni. A mutatót a Bázel II előírásoknak megfelelően konszolidált szinten kell alkalmazni, de az egyes jogi személyek szintjén is szükség van a likviditási kockázat mérésére, figyelemmel kísérésére (monitoring) és kontroljára.

A Bizottság decemberben az NSFR mutatóra vonatkozó közzétételi követelményekről is konzultációt kezdett, 2015. március 6-i határidővel.

¹³ European Banking Federation

¹⁴ Net Stable Funding Ratio

¹⁵ Group of Central Bank Governors and Heads of Supervisions

1.2.5 A rendszerszempontról jelentős globális (G-SIBs) bankok értékelése

Novemberben az FSB nyilvánosságra hozta a rendszerszempontról jelentős globális bankok 2013. decemberi adatok alapján összeállított listáját (http://www.financialstabilityboard.org/wp-content/uploads/r_141106b.pdf), míg a BCBS ezt kiegészítve frissítette a 2013. júniusi G-SIBs értékelési módszertant, illetve az alapvető számításokat. A módszertan bemutatja, hogy az alkalmazott 12 indikátor segítségével hogyan kell meghatározni a nagybankok magasabb veszteségviselési (HLA¹⁶) követelményét. A HLA előírásokat 2016. január 1-től fokozatosan kell teljesíteni: kezdetben a követelmény 25%-nak, míg 2019. január 1-től 100%-ának megfelelően. (A G-SIBs egy évvel korábbi listája egy bankkal (Agricultural Bank of China), 29-ről 30-ra bővült.

1.2.6 Az „egyszerű, átlátható és összehasonlítható (STC¹⁷)” értékpapírosítás követelményei

Decemberben megjelent a BCBS az IOSCO¹⁸-val közös konzultációs dokumentuma, amely az egyszerű, átlátható és összehasonlítható értékpapírosítás követelmény rendszerét kívánja meghatározni. A dokumentum célja, hogy segítse a szakmát az STC értékpapírosítási struktúrák kidolgozásában, illetve a tranzakciók résztvevőit az egyes értékpapírosítási ügyletek értékelésében.

Az egyszerűség (S) követelménye szerint az értékpapírosított (értékpapírosítás alapjául szolgáló) eszközök egyszerű jellemzőkkel bíró, homogén eszközök nem túlságosan komplex tranzakciós szerkezettel.

Az átláthatóság (T) követelménye szerint a befektetőknek elegendő információt kell kapniuk az értékpapírosított eszközökről, a tranzakciós szerkezetről, a tranzakció résztvevőiről, hogy alaposan megismerhessék és megérthessék az ügylet kockázatát. Az információ „tálalás” módja nem akadályozhatja az átláthatóságot, hanem a befektetői értékelést kell elősegítenie.

Az összehasonlíthatósági (C) kritérium segíti a befektetőket a termékek megértésében, és az egyes eszközcsoportokon belül lehetővé teszi a termékek egyszerűbb, egyértelmű összehasonlítását. Fontos, hogy az összehasonlíthatóságnál az egyes joghatóságok közötti különbségeket megfelelően vegyék tekintetbe.

A szabályozók 14 kritérium vizsgálatát javasolják, melyek teljesülése esetén az értékpapírosítás STC-nek tekinthető. A kritériumok az (értékpapírosítás alapjául szolgáló) eszköz kockázatát, a szerkezeti kockázatát, valamint a biztosítéki és szolgáltatói (az ügyletben résztvevőkhöz kapcsolódó) kockázatát mutatják.

A válság megmutatta, hogy az értékpapírosítási termékek túlságosan komplexé váltak, és kockázati értékelésükhöz nem állt rendelkezésre megfelelő információ. Az STC kritériumok kidolgozásával a szabályozók ezt kívánják orvosolni.

A konzultációs dokumentumhoz 2015. február 13-ig várják a véleményeket.

A BCBS konzultációval párhuzamosan az Európai Bankhatóság is konzultációt folytatott az egyszerű, sztenderdizált és átlátható értékpapírosításról.

¹⁶ Higher Loss Absorbency

¹⁷ simple, transparent and comparable

¹⁸ International Organization of Securities Commissions: az értékpapír-felügyeletnek nemzetközi szervezete

II Európai szabályozás

II.1 Az Új Európai Bizottság munkaprogramja

Az Új Európai Bizottság 2015 évi munkaprogramjában 10 prioritást jelölt ki, és ezeken belül 23 új kezdeményezést fogalmazott meg. A kiemelten kezelt területek:

- a növekedés és beruházás ösztönzés, munkahelyteremtés,
- az összekapcsolt, egységes digitális piac,
- a rugalmas energia unió, az előre tekintő klímaváltozási politika,
- a mélyebb és igazságosabb belső piac, az ipar megerősítése,
- a mélyebb és igazságosabb gazdasági és monetáris unió,
- az ésszerű és kiegyensúlyozott kereskedelmi megállapodás az USA-val,
- az alapvető jogok és a kölcsönös bizalom területe,
- az új migrációs politika
- az erősebb globális szerepvállalás,
- és a demokratikus változtatások.

A 23 új kezdeményezésből csupán kettő – a tőkepiaci unióra, illetve a nem bank pénzügyi intézmények szanálására vonatkozó - érinti a pénzügyi területet. A Bizottság elkötelezett a szabályozás karcsúsítására (Regulatory Fitness Programme), ennek jegyében áttekinti és felülvizsgálja a korábbi szabályokat. Az új Bizottság 80 korábbi kezdeményezést módosított, vagy vont vissza, köztük a befektető védelmi direktívára vonatkozó korábbi javaslatot.

II.2 Bankunió: Az Egységes Felügyeleti Rendszer (SSM19) tényleges működésének a kezdete

2013 novembere óta az ECB negyedéves jelentésekben számol be a Parlamentnek, a Tanácsnak és a Bizottságnak az SSM előkészületeiről. A 2014. novemberi jelentés az augusztus 4 és a november 3 közötti időszakot tárgyalja. A jelentés szerint az ECB teljes egészében felkészült az SSM rendelet által ráruházott felügyeleti feladatok átvételére.

Véglegesítették és október 26-án bankonként nyilvánosságra hozták az átfogó eszköz-értékelés (AQR²⁰) eredményét. Mint ismeretes a 2013. december végi adatok alapján a vizsgált 130 intézmény közül 25-nél állapítottak meg tőkehiányt, összesen 24,6 milliárd euró értékben, Az év során végrehajtott tőkeemelések figyelembe vételével a hiány már csak 9,5 milliárd euró, amely 13bank között oszlik meg. A tőkehiányos bankoknak az eredmények nyilvánosságra hozatalát követő két héten belül tőketervet kellett benyújtaniuk, amelyet a felügyeletükért felelős közös felügyeleti csoport (JST²¹) bírált el

Az SSM irányítása maradéktalanul működőképes: a Felügyeleti Tanács és az Irányító Testület a tárgyidőszakban is több alkalommal ülésezett és a banki panaszokkal foglalkozó Felülvizsgáló Testületet (ABR²²) is megkezdte tevékenységét. Az előirányzott ezerből november elejéig már mintegy 900 munkavállalót alkalmaztak az SSM öt szakterületén. A közös felügyeleti csoportok megalakultak és felkészültek a jelentős bankok közvetlen, napi szintű felügyeletére.

Az ECB Kormányzótanácsa jóváhagyta a felügyeleti díjról szóló EKB rendeletet, amelyet 2014. október 30-án hirdettek ki.

¹⁹ Single Supervisory Mechanism

²⁰ Asset Quality Review

²¹ Joint Supervisory Teams

²² Administrative Board of Review

Az euró övezet mind a 16 hivatalos nyelvén megjelent a Bankfelügyeleti Útmutató, a felügyeleti kézikönyv nyilvános változata.

Az előzetes bejelentéseknek megfelelően november 4-én az Európai Központi Bank átvette azon 120 intézmény /csoport felügyeletét, amelyet - a már korábban nyilvánosságra hozott lista szerint - szignifikánsnak/ jelentősnek minősítettek.

Az SSM vezetője, Daniele Nouy a felügyeleti funkció átvételét követően hangsúlyozta, hogy az ECB mindennapi felügyeleti tevékenysége során nagymértékben épít az AQR során szerzett tapasztalatokra, s a kiemelten kezelt felügyeleti felülvizsgálati folyamat (SREP²³) során valamennyi prudenciális elemet tekintetbe veszi. Ezen túl a belső modellek áttekintését és a makroprudenciális eszközök alkalmazását is a prioritások között említette.

II.3 A nemzeti szanálási alapokhoz és az Egységes Szanálási Alaphoz való hozzájárulás szabályai

Októberben az Európai Bizottság elfogadta a nemzeti szanálási alapokba való banki díjfizetésre vonatkozó felhatalmazáson alapuló (delegated) törvényt, valamint az Egységes Szanálási Alaphoz (SRF²⁴) való banki hozzájárulásra vonatkozó tanácsi jogszabály javaslatot. A bankok által finanszírozott szanálási alapok felállítása megoldást kínál arra a problémára, hogy a bankválságok terheit ne az adófizetők viseljék. Az alapokat 2024 december 31-ig kell feltölteni, legalább a biztosított betétállomány 1 százalékának megfelelő szintre.

A felhatalmazáson alapuló törvény a bank helyreállítási és szanálási direktívát (BRRD²⁵) kiegészítve meghatározza, hogy az adott intézménynek - méretei és kockázati profilja figyelembe vételével - évente mennyit kell befizetnie egy adott ország szanálási alapjába. A befizetés fix része az intézmény (saját tőkével és biztosított betétekkel csökkentett) kötelezettségeitől függ, azaz minél nagyobb a bank annál nagyobb a fix rész. A fix részt az intézmény kockázati profiljának a figyelembe vételével kell kiegészíteni a jogszabályban meghatározott kockázati indikátorok figyelembe vételével. A jogszabály az arányosság elve alapján a kis bankokra átalánydíjat állapít meg tekintettel arra, hogy a kis bankok kevésbé kockázatosak, és kisebb az esélyük a szanálási alap felhasználására. (Ennek megfelelően az euró övezetben a mérlegfőösszeg 1%-át adó bankok a szanálási alaphoz csak 0,3%-ban járulnak hozzá.)

Egyidejűleg a Bizottság javaslatot tett a Tanács hatáskörébe tartozó végrehajtási törvényre (implementing act), amely a fentivel azonos módon szabályozza az Egységes Szanálási Alaphoz való hozzájárulást. A bankunióban részt vevő országok szanálási alapjai nyolc év alatt fokozatosan olvadnak be az egységes alapba.

December 9-én a Tanácsban politikai megegyezés született a bizottsági javaslat elfogadásáról, ami további fontos lépést jelent a bankunió megteremtésére.

Kapcsolódó hír, hogy a Bizottság javaslatot tett az Egységes Szanálási Testület (SRB²⁶) elnökére, alelnökére és további négy tagjára, akik kinevezésével a Parlament is egyetértett. Az elnök megbízatása három évre szól és egy alkalommal további öt évre meghosszabbítható. Az alelnök és a tagok nem választhatók újra, mandátumuk öt éves. A Testület 2015. január 1-től működik.

II.4 ESM²⁷: A bankok direkt feltőkésítésére szolgáló instrumentum

²³ Supervisory Review and Evaluation Process

²⁴ Single Resolution Fund

²⁵ Bank Recovery and Resolution Directive

²⁶ Single Resolution Board

²⁷ European Stability Mechanism: Európai Stabilitási Mechanizmus

December 8-án az ESM Igazgatótanácsa - azaz az euró zóna országok pénzügyminiszteri testülete - elfogadta a bankok direkt feltőkésítését szolgáló pénzügyi instrumentumot. Ez utolsó mentsvárként lehetőséget ad a csődbe került euró övezetbe tartozó bankok kimentésére. Az ESM a BRRD-vel összhangban csak a magánhitelezők válságrendezésbe való bevonása után, illetve a nemzeti szanálási alap (2016-tól az SRF) hozzájárulását követően juttathat tőkét a bajba jutott banknak. Az ESM hitelességének a megőrzését és más célra való felhasználhatóságát szem előtt tartva a feltőkésítési instrumentumot 60 milliárd euróra korlátozták. Ez az eszköz euró zóna szintű pénzügyi támaszként - a bankunió újabb fontos elemeként - hozzájárul a bankmentés és a tagállami eladósodottság közötti ördögi kör megszüntetéséhez.

II.5 CRR/CRD4 fejlemények

Októberben az Európai Bizottság nyilvánosságra hozta a CRR-t kiegészítő, a likviditás lefedettségi rátára (LCR) vonatkozó felhatalmazáson alapuló rendeletének a végleges változatát. A rendelet a 2014. januári BCBS szttenderden alapszik, de figyelembe veszi az európai sajátosságokat, s azt, hogy a rendeletet valamennyi banknak, egyedi szinten is alkalmazni kell. A rendelet megengedi a fedezett kötvények beszámítását, az értékpapírosított eszközök szélesebb körének a beszámítását teszi lehetővé, s tekintettel van a csoporton belüli likviditáskezelésre.

Decemberben a Bizottság arról döntött, hogy a tőkekövetelmény meghatározása (a hitelkitettségek kockázati súlyozása) szempontjából mit fogad el ekvivalens szabályozásnak. Ez a döntés alapul szolgál az EU által ekvivalens szabályozásúnak tekintett harmadik országok listájának az összeállításához. (Korábban a tagországok egyedileg hoztak erre vonatkozó döntéseket.)

A negyedév során a CRR/CRD4-hez illetve a BRRD-hez kapcsolódóan az Európai Bank-hatóság számos konzultációs dokumentumot jelentetett meg az egységes európai szabálykönyv kialakításának a jegyében.

II.6 EBF vélemény a szerkezeti reformról (BSR²⁸)

Az Európai Bankföderáció úgy véli, hogy a G-SIBs veszteségviselő képességét megduplázó TLAC szabályozás megfelelően kezeli a „too big to fail” (TBTF) problémát, s ennek fényében újra kell értékelni a szerkezeti reformra vonatkozó elképzeléseket. Az Európai Bizottság tőkepiaci unióra vonatkozó javaslata - amely a likvid és hatékony EU tőkepiac megteremtését célozza - szintén a szerkezeti reform koncepció felülvizsgálatának az irányába mutat.

Ennek megfelelően az EBF decemberben levélben kérte a Bizottság első elnökhelyettesét, Frans Timmermanst, hogy vonja vissza a bankok szerkezeti reformjára vonatkozó javaslatot. Az apropót az adta, hogy az újonnan hivatalba lépett bizottság felülvizsgálta 2015 évi munkatervét. A levél hangsúlyozza, hogy a bankszektor stabilitásának a javítását célzó BSR javaslat valójában veszélyezteti az unió munkahelyteremtést és növekedést serkentő terveit, a tőkepiaci uniót és a hosszú lejáratú finanszírozás erősítésére irányuló intézkedéseket.

A levél fő érvei a BSR-rel szemben a következők voltak:

- Már egy sor szabályozási intézkedés (CRR/CRD4, BRRD, TLAC) született, amely megerősítette a pénzügyi rendszert és hatásosan kezeli a TBTF problémát.
- Az univerzális bankok a likviditás biztosításában, és árjegyzőként (market maker) fontos szerepet játszanak, a BSR javaslat ezt a tevékenységüket negatívan befolyásolná.
- A tevékenységek kötelező szétválasztása károsan hatna a tőkepiaci versenyre (a szolgáltatások néhány nagy szereplő kezében koncentrálódnának, nőne az unió kívüli intézmények szerepe, csökkenne a likviditás).

²⁸ Bank Structural Reform

- Romlana a KKV-k pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférése.

A levél nem érte el célját, a Bizottság nem vonta vissza a BSR javaslatot, ami miatt az EBF sajtóközleményben fejezte ki csalódottságát. A közlemény - amelynek a címe önmagában is sokatmondó „Az EC elmulasztja a tőkepiacok és a növekedés ösztönzésének a lehetőségét” - megismételte a BSR-rel szembeni legfontosabb érveket. A BSR fenntartása szemben megy a szabályozói terhek könnyítésének a szándékával, miközben a már elfogadott szabályok és intézkedések valószínűtlenné teszik, hogy a bankok ismét állami segítségre szoruljanak.

II.7 Az európai gazdaság hosszú távú finanszírozása

Az Európai Bizottság a 2013. márciusban kiadott zöld könyvet követően 2014. márciusban jelentetett meg közleményt az európai gazdaság hosszú távú finanszírozásáról, amelyet számos érdekelt, köztük az Európai Bankföderáció is véleményezett. Az Európai Tanács december 9-én tette közzé a finanszírozás javításával kapcsolatos következtetéseit. A Bizottság a gazdaság hosszú távú fejlődésének az elősegítésére az alábbi fő területeket jelölte meg:

1. Magánforrások bevonása a hosszú távú finanszírozásba,
2. A közfinanszírozás hatékonyabb felhasználása,
3. Az európai tőkepiacok fejlesztése,
4. A kkv-k finanszírozáshoz jutásának javítása,
5. Magánfinanszírozás bevonása az infrastruktúrába az Európa 2020 stratégia megvalósításának érdekében,
6. A fenntartható finanszírozás keretfeltételeinek javítása.

Az EBF természetesen egyetért a fenntartható gazdasági növekedés biztosítására vonatkozó célokkal. Véleményében kiemelte a likviditási ráták bevezetésének hitelezést visszafogó hatását, az EU megtakarítási számlák tagországok közötti versenyt veszélyeztető jellegét. Támogatja a nemzeti fejlesztési bankok megerősítését, a finanszírozási csatornák diverzifikálását, az EU projektkötvény kialakítását és üdvözlö az európai értékpapírosítási piacok újjáélesztésére vonatkozó intézkedéscsomagot. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a pénzügyi tranzakciós illeték és ennek piaci likviditásra való negatív hatása nem segíti az EU tőkepiacok hatékony fejlesztését, és a tőkepiaci unió (CMU²⁹) megteremtését. Álláspontja szerint nincs szükség a vállalatirányítási ügyek részletes EU szintű szabályozására, ugyanakkor egyetért azzal, hogy a pénzügyi beszámolásnak a tranzakciók gazdasági tartalmát kell tükröznie és el kell kerülnie a mesterséges volatilitást. Az európai gazdaság gerincét képező KKV-k finanszírozáshoz való hozzáférése javításának abszolút prioritást kell élveznie a hosszú távú finanszírozásról folytatott vitában.

²⁹ Capital Market Union